

**PAŃSTWOWY
POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W TORUNIU**

87-100 Toruń, ul. Szosa Bydgoska 1

tel. / fax 56 62 222 47

centrala: 56 62 250 29

56 62 233 12

e-mail psse.torun@pis.gov.pl
www.torun.psse.gov.pl

Stan bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Toruńskiego w I półroczu 2019 r.

Toruń, wrzesień 2019 r.

SPIS TREŚCI:

	str.
Wstęp.....	3
EPIDEMIOLOGIA.....	4
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w I półroczu 2019 r.....	4
Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym.....	12
Wnioski.....	13
HIGIENA KOMUNALNA.....	14
Jakość wody przeznaczonej do spożycia.....	14
Bezpieczeństwo sanitarne placówek ochrony zdrowia.....	15
Stan sanitarny gmin oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.....	16
Wnioski.....	18
HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.....	19
Stan sanitarny obiektów żywienia zbiorowego, produkcji i obrotu środkami spożywczymi, produkcji i obrotu kosmetykami.....	19
RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.....	21
Wnioski.....	21
HIGIENA PRACY.....	22
Nadzór nad środowiskiem pracy	22
Choroby zawodowe.....	24
Wnioski.....	25
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	27
Ocena warunków sanitarno - higienicznych w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku.....	27
Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.....	29
Wypoczynek dzieci i młodzieży.....	30
Wnioski.....	30
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	31
Wnioski.....	33
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	34
Profilaktyka nadwagi i otyłości.....	34
Profilaktyka tytoniowa.....	35
Profilaktyka uzależnień.....	37
Profilaktyka chorób zakaźnych.....	37
Wnioski.....	39

Szanowni Państwo,

Przedstawiam Państwu informację nt. stanu bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Toruńskiego w I półroczu 2019 r. Ocenę sporządzono w oparciu o analizę sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych oraz wyniki kontroli przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu w ramach sprawowanego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu na koniec czerwca br. figurowało 6051 obiektów, w tym 2193 w Powiecie Toruńskim.

W I półroczu 2019 r. przeprowadzono w Powiecie Toruńskim ogółem 379 kontroli w 284 obiektach. Podczas 84 kontroli (ok.22%) stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał 104 decyzje administracyjne, w tym 26 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości oraz - ze względu na bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludzi – 1 decyzję nakazującą zamknięcie obiektu (hotel) do czasu usunięcia zagrożenia.

Wydano także 89 decyzji ustalających opłatę za czynności kontrolne w związku ze stwierdzonym naruszeniem wymagań higieniczno-sanitarnych lub za czynności związane ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

W I półroczu br. nałożono w Powiecie Toruńskim 29 mandatów karnych na kwotę 5750 zł. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał ponadto 38 postanowień, 4 tytuły wykonawcze i 56 opinii sanitarnych, wystosował 20 wystąpień.

W związku ze zgłoszeniem chorób zakaźnych oraz chorób zawodowych przeprowadzono 185 wywiadów epidemiologicznych.

W I półroczu 2019 r. pobrano 136 próbek do badań laboratoryjnych, wykonano 646 badań, w których przeprowadzono 1743 oznaczenia.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wykonywał również badania zlecane przez placówki służby zdrowia, producentów i dystrybutorów żywności oraz instytucje i osoby prawne odpowiedzialne za dostarczanie wody, w tym wody do spożycia przez ludzi, zakłady produkcyjne sprawdzające swoje środowisko pracy, a także mieszkańców powiatu.

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Toruniu**

Ewa Nowak-Wąsicka

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w I półroczu 2019 r.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej opracowano na podstawie danych uzyskanych z nadzoru nad zakażeniami i chorobami zakaźnymi na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywa się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (NIZP – PZH).

W I półroczu 2019 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu wpłynęło 870 podejrzeń lub potwierdzeń zakażeń i chorób zakaźnych oraz 65 zgłoszeń pokąsań przez zwierzęta, które wystąpiły na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego. Laboratoria wykonujące badania w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych przekazały do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu 152 dodatnie wyniki badań materiału biologicznego.

W analizowanym okresie nie zgłoszono żadnego zgonu, którego przyczyną była choroba zakaźna (2018 r. – 1).

Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych w powiecie toruńskim ziemskim w I półroczu 2019 roku należy uznać za ogólnie dobrą. Nie odnotowano chorób szczególnie niebezpiecznych. W porównaniu do I półrocza 2018 r., odnotowano znaczny wzrost liczby zachorowań na płonicę oraz ospę wietrzną. Zarejestrowano przypadki zachorowań na odrę, wirusowe zapalenie wątroby typu A, chorobę inwazyjną wywołaną przez pneumokoki oraz bąblowicę. Zakażenia nie były rejestrowane w analogicznym okresie 2018 r. Odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne, krztusiec, bakteryjne zakażenia jelitowe, wirusowe zakażenia jelitowe oraz boreliozę. Zachorowania na pozostałe jednostki chorobowe utrzymywały się na podobnym poziomie jak w I półroczu 2018 r.

Choroby zakaźne objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych

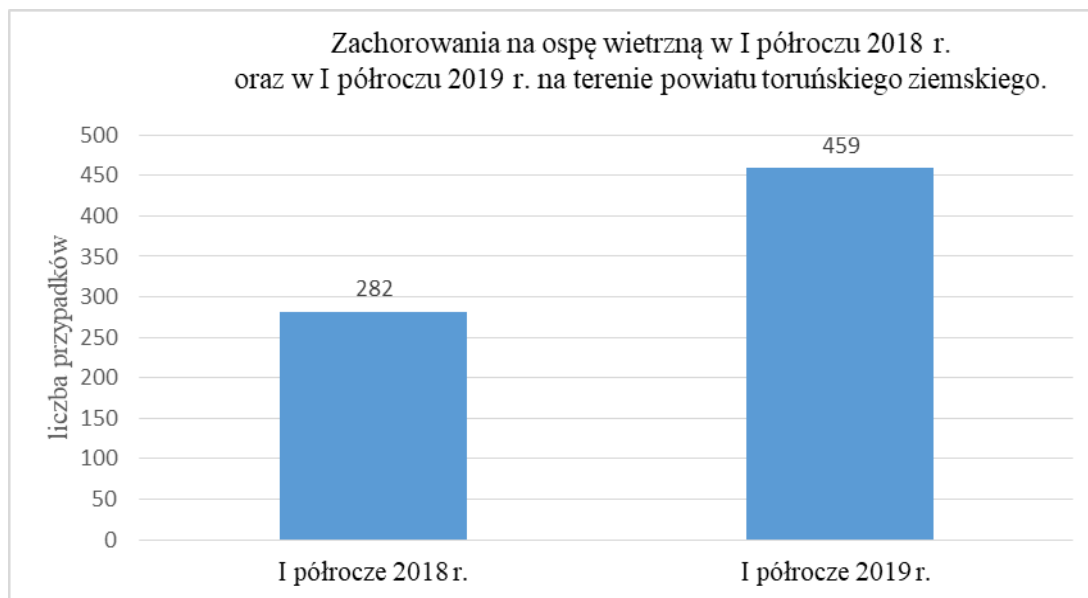
Zapadalność na choroby zakaźne, którym zapobiega się za pomocą szczepień jest zależna od poziomu realizacji szczepień ochronnych. Wśród chorób objętych programem obowiązkowych szczepień ochronnych w pierwszym półroczu 2019 r. w powiecie toruńskim wystąpiły zachorowania na krztusiec i odrę. Wśród chorób objętych programem zalecanych szczepień ochronnych wystąpiły zachorowania na ospę wietrzną.

W I półroczu 2019 r. w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego liczba zachorowań na **krztusiec** zmniejszyła się o 12 przypadków. Zarejestrowano 10 przypadków (I półrocze 2018 r. - 22). Najwięcej zachorowań odnotowano u dzieci do 11 roku życia - 6 przypadków (60 %). Pozostali chorzy to osoby pomiędzy 32, a 45 rokiem życia (4 przypadki). Zachorowało 6 kobiet/dziewcząt i 4 mężczyzn/chłopców. Wszystkie chore dzieci był wcześniej zaszczepione przeciwko krztuścowi. Badanie serologiczne krwi w kierunku oznaczenia przeciwciał dla antygenów krztuśca przeprowadzono u wszystkich osób. Żadna z osób nie była hospitalizowana. Nie odnotowano ognisk epidemicznych krztuśca.

Liczba zachorowań na odrę w I półroczu 2019 r. wyniosła 5 przypadków. Zachorowania dotyczyły 3 osób dorosłych w wieku 30, 39 i 40 lat oraz 2 dzieci w wieku 1 rok i 3 lata. Hospitalizowano 2 osoby. W przypadku 2 osób dorosłych brak dokumentacji szczepień, 1 osoba dorosła została zaszczepiona dwiema dawkami szczepionki w wieku dziecięcym. Chore dzieci nie były zaszczepione przeciwko odrze – rodzice uchylają się od obowiązku szczepień. Chorzy to mieszkańcy wsi. Zarejestrowane przypadki dotyczyły zachorowań w ogniskach. W 2018 roku w analizowanym okresie nie odnotowano tego typu zachorowań w powiecie toruńskim ziemskim.

Liczba zachorowań na **ospę wietrzną** w I półroczu 2019 r. zwiększyła się o 177 przypadków w porównaniu do I półrocza 2018 r. Odnotowano 459 przypadków (I półrocze 2018 r. – 282). Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci do 10 roku życia – 409 zachorowań, które stanowiły 89 % ogólnej liczby chorych. Ogółem 93 % zachorowań objęły dzieci do 14 roku życia. Hospitalizowano 2 osoby. W Chełmży zarejestrowano 16 przypadków (4%), na terenach wiejskich zarejestrowano 443 przypadki (96%). Zachorowało 229 dziewczynek/kobiet oraz 230 chłopców/mężczyzn. Wśród chorych dwie osoby były wcześniej zaszczepione przeciwko ospie wietrznej. Nie odnotowano ognisk epidemicznych. Szczepienia przeciwko ospie wietrznej są obowiązkowe wyłącznie dla dzieci narażonych na zakażenie ze względu na obciążenie niektórymi ciężkimi chorobami lub ze względów środowiskowych. Duża liczba zachorowań na ospę wietrzną, najczęściej występująca u dzieci, potwierdza zasadność objęcia szczepieniami ochronnymi pozostałych dzieci.

Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe wywołane przez czynniki biologiczne

Zatrucia i zakażenia pokarmowe to grupa chorób o bardzo zróżnicowanej etiologii, wyodrębniona w nadzorze epidemiologicznym ze względu na ważną rolę w zdrowiu publicznym. Główną przyczyną zachorowań jest spożycie pokarmów skażonych drobnoustrojami (wirusami, bakteriami, pasożytami) lub ich toksynami. W przypadku wirusów do zakażenia dochodzi również poprzez kontakt z osobą chorą lub kontakt z powierzchniami zanieczyszczonymi wirusami. Zapadalność na te jednostki chorobowe jest związana ze stanem sanitarno – higienicznym obiektów produkcji i obrotu żywnością, a także higieną przyrządzania i spożywania potraw w środowiskach domowych.

W I półroczu 2019 r. zarejestrowano 147 zatruc i zakażeń jelitowych, w I półroczu 2018 r. - 211 przypadków. Zachorowania objęły wirusowe zakażenia jelitowe, bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe oraz biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Wirusowe zakażenia jelitowe

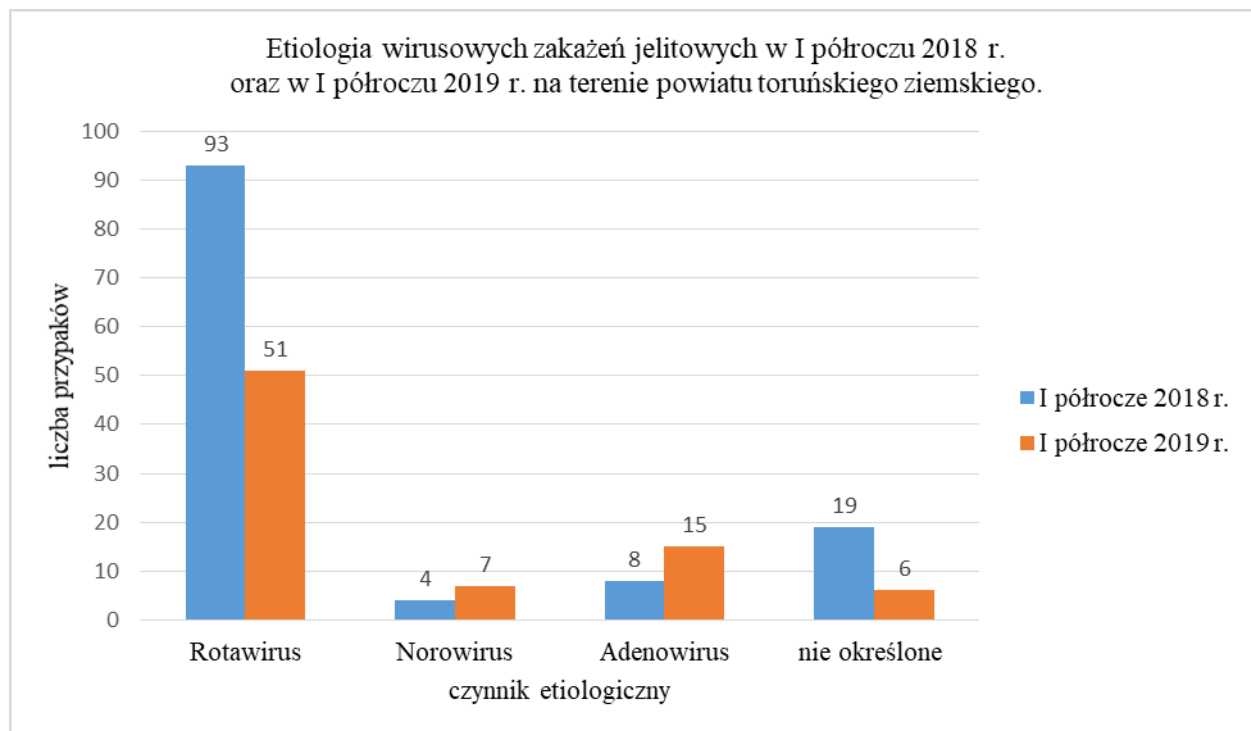
Wśród wszystkich zakażeń jelitowych **wirusowe zakażenia jelitowe** stanowiły najliczniejszą grupę zachorowań. W I półroczu 2019 r. zgłoszono 79 przypadków, w I półroczu 2018 r. – 124 przypadki. Liczba zachorowań zmniejszyła się o 45 przypadków. Przyczyną największej liczby zakażeń były **Rotawirusy** – 51 przypadków (I półrocze 2018 r. - 93). Ponadto zarejestrowano 15 przypadków zakażeń wywołanych przez **Adenowirusy** (I półrocze 2018 r. - 8), 7 przypadków wywołanych przez **Norowirusy** (I półrocze 2018 r. - 4) oraz 6 **wirusowych zakażeń nieokreślonych** (I półrocze 2018 r. – 19). Najwięcej zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wystąpiło w grupie dzieci do 4 roku życia – 63 przypadki, które stanowiły 80 % ogółu zachorowań. Spośród wszystkich chorych hospitalizacji poddano 76 osób (96 %). W Chełmży zachorowało 9 osób, na wsi 70 osób. Zachorowało 46 mężczyzn/chłopców oraz 33 kobiety/dziewczęta.

W I półroczu 2019 r. w powiecie ziemskim odnotowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, w którym zachorowania wywołane były przez wirus zapalenia wątroby typu A.

Objawy wirusowego zapalenia wątroby typu A wystąpiły u 2 członków czteroosobowej rodziny zamieszkałej w Chełmży. Zachorował ojciec i syn. Chorych hospitalizowano. Nie ustalono jednoznacznie źródła zakażenia dla pierwszej osoby chorej w ognisku. Wykluczono

narażenie zawodowe oraz kontakt z osobą chorą na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Analizując produkty spożywane przez mężczyznę w okresie 8-tygodni przed wystąpieniem objawów wytypowano domniemany nośnik zatrucia pokarmowego – borówki amerykańskie. Ustalono, że przed spożyciem owoce nie zostały umyte. Źródłem zakażenia dla chłopca był kontakt w środowisku domowym z chorym ojcem.

W I półroczu 2018 r. w powiecie ziemskim odnotowano 3 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych, w których zachorowania wywołane były przez Rotawirusy. W ogniskach zachorowało 8 dzieci.

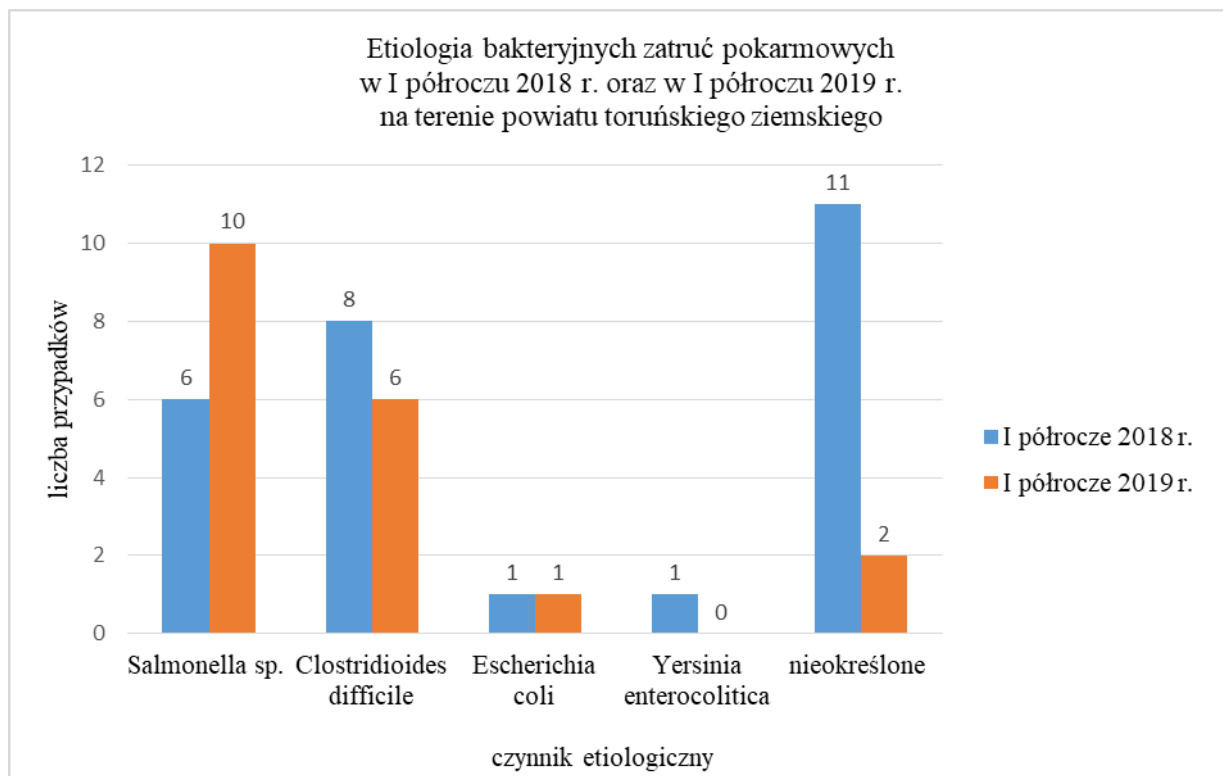
Bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

W I półroczu 2019 r. w grupie bakteryjnych zakażeń jelitowych zgłoszono 19 zachorowań (I półrocze 2018 - 27). Zachorowania na **bakteryjne zakażenia jelitowe** wywołane przez pałeczki *Salmonella sp.* były przyczyną 10 przypadków zakażeń jelitowych. Stanowiły największy procent ogólnej liczby zachorowań (53%). Zachorowało 6 mężczyzn/chłopców i 4 kobiety/dziewczęta. Wśród chorych odnotowano 7 dzieci, w tym 5 do lat 4. Hospitalizowano 8 osób.

Nieokreślone bakteryjne zakażenia jelitowe – zachorował 1 mężczyzna i 1 kobieta, mieszkańcy wsi.

W przypadku zakażeń wywołanych przez bakterię *Clostridiodes difficile* – odnotowano 6 zachorowań (31%). Zakażenia dotyczyły osób dorosłych, powyżej 53 roku życia (2 mężczyzn i 4 kobiety). Chorzy to głównie mieszkańcy wsi, 1 osoba to mieszkaniec Chełmży.

Ponadto odnotowano 1 przypadek zakażenia bakterią *Escherichia coli* (5%). Zachorowała roczna dziewczynka, dziecko było hospitalizowane.

W I półroczu 2019 r. oraz I półroczu 2018 r. w powiecie ziemskim nie odnotowano ognisk zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie.

Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do 2 lat.

W pierwszym półroczu 2019 r. zarejestrowano 28 przypadków, natomiast w I półroczu 2018 r. – 29. W szpitalu leczono 21 dzieci. Zachorowało 15 chłopców i 13 dziewczynek. Nie zarejestrowano ognisk zachorowań. Większość dzieci (23) mieszkała na wsi, na terenach miejskich zachorowało 5 dzieci. Ogółem na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu zachorowało 49 osób.

Bąblowica (echinokokoza)

W I półroczu 2019 r. zgłoszono 1 przypadek bąblowicy wątroby wywołanej przez tasiemca *Echinococcus sp.* W I półroczu 2018 r. zakażeń nie wykryto. Zachorowała 49-letnia kobieta zamieszkała na wsi. Ustalono, że objawy choroby (ból brzucha, zażółcenie powłok ciała i błon śluzowych) wystąpiły w listopadzie 2012 r. Niejasny przebieg zachorowania oraz rzadkie jej występowanie utrudniło postawienie diagnozy. Z powodu dolegliwości kobietę kilkakrotnie hospitalizowano. Podczas wywiadu epidemiologicznego ustalono, że domniemanym nośnikiem zakażenia było spożycie niemytych czarnych jagód podczas częstych pobytów w lesie.

Choroby przenoszone przez naruszenie ciągłości tkanek

Na terenie powiatu ziemskiego w I półroczu 2019 r. odnotowano 2 przypadki zachorowań na **wirusowe zapalenie wątroby typu C** u 2 mężczyzn w wieku 51 i 53 lat (I półrocze 2018 r. – 7). Zachorowania miały przebieg przewlekły, chorzy nie byli

hospitalizowani. Są to mieszkańcy wsi. Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że prawdopodobnym głównym źródłem zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C w jednym przypadku były zabiegi medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek wykonane w obiektach ochrony zdrowia. W drugim przypadku źródłem zakażenia mogły być narkotyki przyjmowane w iniekcjach.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C stanowi problem dla zdrowia publicznego ze względu na bezobjawowy i długotrwały przebieg oraz powikłania. Z powodu braku możliwości czynnego uodparniania przeciwko wzv C upowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania zakażeniom HCV i edukacja, także o pozamedycznych drogach przenoszenia zakażenia, jest ważnym elementem zapobiegania poważnym skutkom choroby.

W I półroczu 2019 r. na **wirusowe zapalenie wątroby typu B** zachorowało 7 osób. W I półroczu 2018 r. zarejestrowano 4 przypadki. Zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu B dotyczyły 5 mężczyzn i 2 kobiet. Jedna z osób została wcześniej zaszczepiona przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B. Zachorowania miały charakter przewlekły, hospitalizowano 2 osoby. Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że najbardziej prawdopodobną drogą zakażenia były wykonywane w przeszłości zabiegi medyczne. Żadna z osób chorych nie była narażona na zakażenie w środowisku pracy.

W omawianym okresie w powiecie toruńskim ziemskim nie zarejestrowano nowych zakażeń wirusem **HIV** oraz nie odnotowano zgłoszenia zespołu nabytego upośledzenia odporności (**AIDS**). Podobnie było w I półroczu 2017 i 2018 roku.

Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną, wywołaną przez prątki gruźlicy. To choroba wielonarządowa, która atakuje wszystkie narządy i tkanki, a szczególnie układ oddechowy.

W powiecie ziemskim w analizowanym okresie obserwujemy spadek zachorowań na gruźlicę. Zarejestrowano 6 przypadków (I półrocze 2018 – 9 przypadków). Osoby chore to mieszkańcy wsi (3) oraz mieszkańcy Chełmży (3). Wszystkie zgłoszone przypadki dotyczyły gruźlicy płuc. Zachorowało 4 mężczyzn, chłopiec do 14-tego roku życia oraz 1 kobieta.

Choroby przenoszone drogą płciową

Choroby przenoszone drogą płciową, zwane też chorobami wenerycznymi, mogą być wywołane przez bakterie, wirusy, grzyby lub pasożyty.

W ramach nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową w I półroczu 2019 r. zgłoszono 2 zachorowania na **kilę** (I półrocze 2018 - 1). Zakażenie bakterią *Treponema pallidum* wykryto u dwóch 45-letnich mężczyzn, mieszkańców wsi. W jednym przypadku źródłem zakażenia prawdopodobnie był przypadkowy kontakt heteroseksualny, w drugim przypadkowy kontakt homoseksualny.

W analizowanym okresie odnotowano 1 przypadek zachorowania na **rzeżączkę**. W roku 2017 i 2018 w powiecie ziemskim nie odnotowano tego typu zachorowań. Zachorował 20-letni mężczyzna, mieszkaniec wsi. Domniemanym źródłem zakażenia był przypadkowy kontakt homoseksualny.

Choroby przenoszone przez kleszcze

Borelioza zwana też **Chorobą z Lyme** jest odzwierzęcą chorobą zakaźną, wywołaną przez krętki *Borrelia burgdorferi*. Rezerwuarem tych bakterii są liczne gatunki zwierząt, głównie gryzonie, natomiast wektorem choroby są kleszcze z rodzaju *Ixodes*. Choroba może mieć różną postać – w fazie początkowej najczęściej występuje pod postacią rumienia wędrującego, w fazie późnej dochodzi do zakażenia wielu narządów i układów (nerwowego, kostno–stawowego, układu krążenia). Podstawą zapobiegania chorobie jest ochrona ciała

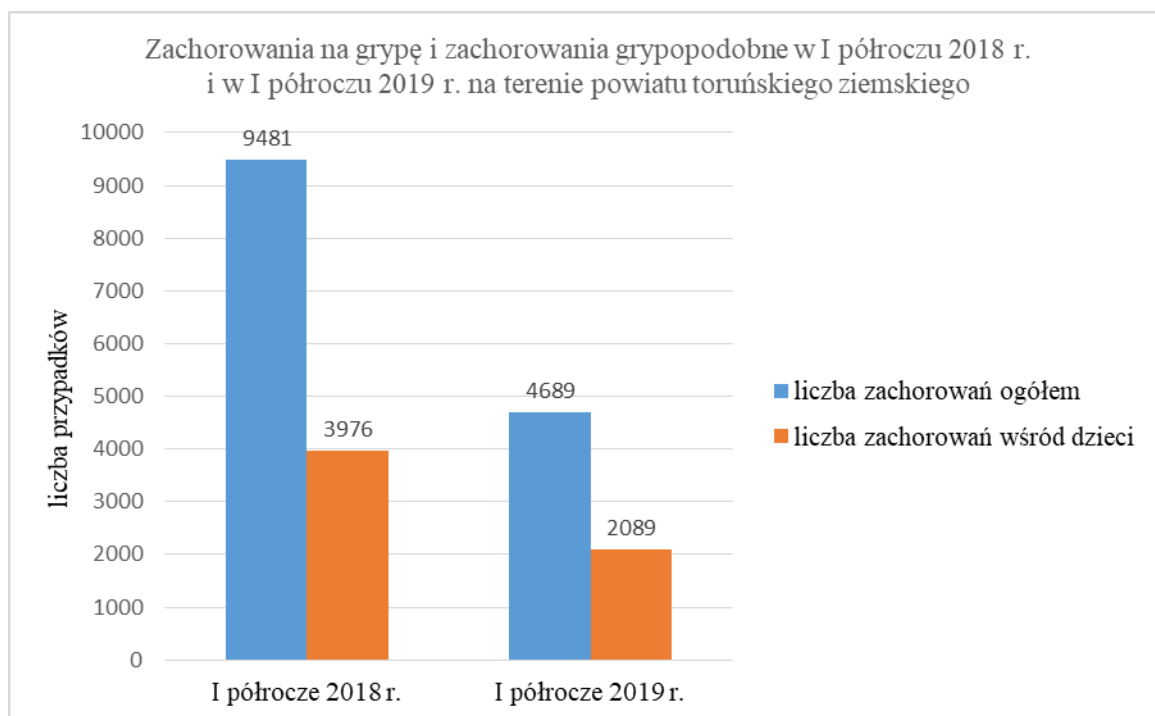
przed kleszczami podczas przebywania w miejscu ich występowania, stosowanie środków odstraszających, a także odpowiednio wczesne usuwanie kleszczy.

W I półroczu 2019 r. z terenu powiatu zgłoszono 2 przypadki boreliozy (I półrocze 2018 r. – 6 przypadków). Chorobę rozpoznano u 78 – letniej kobiety i 77- letniego mężczyzny. Rumień wędrujący wystąpił u obu chorych. Zachorowań nie potwierdzono badaniami laboratoryjnymi. Do pokąsania w obu przypadkach doszło w miejscu zamieszkania – ogrodzie przydomowym.

Kleszczowe zapalenie mózgu jest wirusową chorobą ośrodkowego układu nerwowego wywołaną przez flawiwirusy. Najskuteczniejszym sposobem zapobiegania chorobie są szczepienia. Podobnie jak w latach ubiegłych na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego nie rejestrowano zachorowań na tę jednostkę chorobową.

Grypa i zachorowania grypopodobne

W ramach monitorowania sytuacji epidemiologicznej grypy, zgłaszaniu podlegają przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę oraz wszystkie rozpoznane klinicznie zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych. Liczba zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne w analizowanym okresie 2019 r. spadła o 4792 przypadki w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. W I półroczu 2019 r. odnotowano 4689 przypadków, natomiast w I półroczu 2018 r. zgłoszono 9481 zachorowań. Zachorowało 2089 dzieci do 14 roku życia oraz 2600 osób dorosłych. Jeden przypadek grypy potwierdzono badaniem molekularnym u 62-letniej kobiety, mieszkanki wsi. Chorej nie hospitalizowano.

Neuroinfekcje

Infekcje ośrodkowego układu nerwowego mogą być wywołane przez bakterie, wirusy, grzyby i pasożyty.

W analizowanym okresie 2019 r. odnotowano 4 przypadki neuroinfekcji (I półrocze 2018 r. – 3 przypadki). U dwóch osób potwierdzono zachorowanie na **wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych**, w jednym przypadku **nie określone**, w drugim przypadku **w przebiegu półpaśca**. Zachorowała 35-letnia kobieta oraz 23-letni mężczyzna, mieszkańcy wsi. U 1 osoby rozpoznano **zapalenie mózgu o etiologii wirusowej, nieokreślonej**. Zachorował 48-letni mężczyzna, mieszkaniec wsi. Zarejestrowano 1 przypadek **bakteryjnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, nieokreślone**. Zachorowało miesięczne dziecko, mieszkaniec wsi. Zachorowania potwierdzono na podstawie objawów klinicznych i badań płynu mózgowo – rdzeniowego.

Choroby inwazyjne

a) Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

Główną postacią kliniczną inwazyjnego zachorowania wywołanego przez *Streptococcus pyogenes* jest **róża**. Jest to choroba skóry, której istotną cechą jest ostry, rozprzestrzeniający się stan zapalny skóry i tkanki podskórnej.

W I półroczu 2019 r. zachorowanie potwierdzono u 12 osób (I półrocze 2018 r. – 8), z których 9 hospitalizowano. Zachorowało 7 kobiet i 5 mężczyzn, 2 osoby to mieszkańcy Chełmży, 10 osób to mieszkańcy wsi. Chorowały osoby dorosłe między 36 a 86 rokiem życia. System nadzoru epidemiologicznego obejmuje również rejestrację nieinwazyjnego zakażenia *Streptococcus pyogenes* - **płonicę**. W analizowanym okresie zarejestrowano 123 przypadki, w I półroczu 2018 r. odnotowano 31 zachorowań. Zachorowało 61 chłopców/mężczyzn i 62 dziewczynki/kobiety. Zakażenia dotyczyły głównie dzieci do 9 roku życia – 115 przypadków. Wszystkie osoby były leczone ambulatoryjnie. Chorzy to głównie mieszkańcy wsi.

b) Choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*

Najczęściej rejestrowaną postacią kliniczną inwazyjnej choroby pneumokokowej jest posocznica i zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych. W I półroczu 2019 r. odnotowano 3 przypadki zachorowania na chorobę inwazyjną wywołaną przez pneumokoki, w I półroczu 2018 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku. Zachorowania dotyczyły kobiet w wieku 46, 54 i 95 lat, u których bakteria wywołała posocznicę. Chore osoby to mieszkańcy wsi.

c) Choroby wywołane przez *Haemophilus influenzae*

Zakażenie bakterią *Haemophilus influenzae* szerzy się drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt z wydzieliną dróg oddechowych chorego. W analizowanym okresie nie odnotowano nowych zachorowań.

Pokąsania przez zwierzęta oraz inne narażenia na zachorowania na wściekliznę

W I półroczu 2019 r. zarejestrowano 65 pokąsań przez zwierzęta (I półrocze 2018 r. – 60). Sprawcami pokąsań były: psy (48 przypadków), koty (14 przypadków), myszy (2 przypadki) i szczur. Zakażenia wirusem wścieklizny nie potwierdzono u żadnego z badanych zwierząt.

Szczepienia przeciwko wściekliznie przeprowadzono u 25 osób pokąsanych (38%), w przypadku których nie było możliwości przeprowadzenia obserwacji weterynaryjnej zwierząt, które pokąsały.

Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym

Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia

Szczepieniom przeciwko gruźlicy podlegało 413 noworodków, zaszczepiono 399 dzieci, tj. 96,6%. Stan uodpornienia niemowląt w pierwszym roku życia przeciwko wzv typu B wyniósł 98,3% (406 dzieci). Od 2 m. ż. do 2 r. ż. dzieci podlegają obowiązkowym cyklom szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, Haemophilus influenzae typu b, które wykonywane są równocześnie. Od 2017 r. dla wszystkich dzieci urodzonych po 31.12.2016 r. wprowadzono szczepienie przeciwko Streptococcus pneumoniae, zaszczepiono 283 dzieci, tj. 91,3%.

W drugim roku życia - 844 dzieci zostały uodpornione przeciwko tym chorobom od 96,8% do 99,8%. Uodpornienie przeciwko odrze, śwince, różyczce, w drugim roku życia uzyskało 90,2% dzieci.

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym podlegającym do szczepienia do 30.06.2019 r.

Stan uodpornienia dzieci w 6 roku życia (866 dzieci) podlegającym pierwszej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis wyniósł 28,8% (249 osób). Do PSO na 2019 r. wprowadzono szczepienie przypominające przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia - uodporniono 24,7% dzieci. Drugiej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi podlega młodzież w 14 roku życia (932 osoby). Zaszczepiono 314 osób, tj. 33,7%. Trzeciej dawce szczepienia przypominającego podlega młodzież w 19 roku życia (990 osób), zaszczepiono 267 osób, tj. 27%.

Zgodnie z PSO w 10 roku życia (1009 dzieci) szczepienia przypominające przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 31,8%, tj. u 321 dzieci.

Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie

Ogółem w I półroczu 2019 roku, ze wskazań indywidualnych, uodporniono 499 osób narażonych na zakażenie tężcem.

Lekarze prowadzący działalność leczniczą zgłosili 8 niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 7 o charakterze łagodnym i 1 poważny.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu zgłoszono z placówek ochrony zdrowia 71 środowisk, w których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień swoich dzieci oraz 1 osobę dorosłą narażoną na zakażenie wścieklizną, podlegającą obowiązkowi szczepień. Ogółem nie zaszczepiono zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych 100 dzieci i 1 osobę dorosłą pokąsaną przez nieznanego psa. W stosunku do 4 osób wdrożono postępowanie administracyjno - egzekucyjne, wystawiono 4 wnioski do Wojewody Kujawsko - Pomorskiego, w tym 4 tytuły wykonawcze w celu wyegzekwowania obowiązku szczepień poprzez nałożenie grzywny w celu przymuszenia.

Wnioski:

1. Sytuacja epidemiologiczna w I półroczu 2019 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego była stabilna. Nie odnotowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych.
2. Nie wystąpiły zachorowania na choroby szczególnie niebezpieczne.
3. Rejestrowano zgłoszenia zachorowań na choroby, które w analogicznym okresie 2018 r. nie występowały – wzw typu A, odra, błławica, choroba wywołana przez pneumokoki.
4. Spadła liczba przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych z 9481 w I półroczu 2018 r. do 4689 przypadków w I półroczu 2019 r.
5. Odnotowano znacznie mniej bakteryjnych oraz wirusowych zakażeń jelitowych.
6. Liczba zachorowań na krztusiec zmniejszyła się. W I półroczu 2018 r. zgłoszono 22 przypadki, w I półroczu 2019 r. zarejestrowano 10 zachorowań.
7. Liczba zachorowań na boreliozę – chorobę przenoszoną przez kleszcze, zmniejszyła się z 6 przypadków zarejestrowanych w I półroczu 2018 r. do 2 przypadków w I półroczu 2019 r.
8. Choroby przenoszone drogą płciową nie stanowią problemu epidemiologicznego – odnotowano 2 przypadki kiły oraz 1 przypadek rzeżączki.
9. Znacznie wzrosła liczba zachorowań na **ospę wietrzną**. W I półroczu 2019 r. odnotowano 459 przypadków, w I półroczu 2018 r. – 282 przypadki.
10. Działania ruchów antyszczepionkowych skutkują wzrastającą liczbą rodziców (opiekunów) uchylających się od obowiązku szczepień swoich dzieci

HIGIENA KOMUNALNA

I. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Mieszkańcy terenów gminnych zaopatrywani są w wodę pochodzącą z 13 wodociągów publicznych. Dodatkowo mieszkańcy 5 gmin (Lubicz, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka), oprócz wody z wodociągów gminnych, mogą korzystać również z wody dostarczanej z wodociągu Toruń, produkowanej przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o.

W I półroczu 2019 r. wodę **przydatną do spożycia**, spełniającą wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), dostarczało 11 wodociągów, wodę o **warunkowej przydatności do spożycia** - 2 wodociągi.

Z wody przydatnej do spożycia przez ludzi korzystali mieszkańcy miasta Chełmży oraz następujących gmin: Czernikowo, Chełmża, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka i 99,5% mieszkańców gminy Lubicz. Z wody o warunkowej przydatności korzystali mieszkańcy gminy Łubianka i 0,5% mieszkańców gminy Lubicz.

Wodę o **warunkowej przydatności** do spożycia w powiecie toruńskim produkowały wodociągi Warszewice gm. Łubianka i Agrofood gm. Lubicz.

Do 30.06.2019 r. obowiązywała decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, wyrażająca zgodę na warunkową przydatność wody do spożycia w zakresie zawartości manganu dla wodociągu Warszewice, a do 31.01.2020 r. obowiązuje decyzja dla wodociągu Agrofood w zakresie mętności, zawartości żelaza i manganu (prowadzone jest postępowanie egzekucyjne).

W związku z występującymi przekroczeniami żelaza i manganu w wodzie z wodociągu Chełmża do 30.04.2019 r. obowiązywała decyzja, wyrażająca zgodę na warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Po przeprowadzeniu działań naprawczych uzyskano poprawę jakości wody i woda z wodociągu Chełmża została oceniona jako **przydatna do spożycia**.

Wszystkie wodociągi w powiecie toruńskim podawały wodę odpowiadającą wymaganiom rozporządzenia pod względem bakteriologicznym.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu w gminach powiatu toruńskiego znajdują się również 3 indywidualne ujęcia wody, z których woda dostarczana jest w ramach działalności gospodarczej, w 1 przypadku do budynku użyteczności publicznej, w 1 do budynku zamieszkania zbiorowego i w 1 wykorzystywana przez podmiot działający na rynku spożywczym. Wszystkie podmioty wykorzystujące wodę z ujęć indywidualnych dostarczały wodę **przydatną do spożycia przez ludzi**, odpowiadającą wymaganiom obowiązującego rozporządzenia.

Na podstawie monitoringu jakości wody do spożycia, prowadzonego przez producentów wody i wyników badań prowadzonych w ramach urzędowej kontroli przez PPIS w Toruniu, należy stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom gmin powiatu toruńskiego **była bezpieczna dla zdrowia ludzkiego**, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu. Wprawdzie jakość wody z wodociągów Warszewice i Agrofood w Grabowcu w I półroczu 2019 r. odbiegała od wymagań fizykochemicznych, niemniej woda z tych wodociągów nie stanowiła zagrożenia dla zdrowia ich konsumentów. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu, po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia ludzi i podjęciu działań naprawczych przez producentów, wyraził zgodę na warunkową przydatność wody do spożycia.

Na bezpieczne dla zdrowia zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu toruńskiego miała wpływ dobra współpraca producentów wody z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Toruniu. Wyjątek stanowiła Spółka Agrofood w Grabowcu, w stosunku do

której prowadzone jest obecnie postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania poprawy jakości wody pod względem fizykochemicznym.

Na terenie powiatu toruńskiego w I półroczu 2019 r. nie wystąpiło pogorszenie jakości wody, spowodowane sytuacją hydrogeologiczną. O obowiązku zgłaszania powyższych sytuacji, PPIS w Toruniu informuje władze lokalne gmin i producentów wody.

W związku z utrzymującymi się wysokimi temperaturami, producenci wody na terenie powiatu toruńskiego występowali do mieszkańców z prośbą o racjonalne gospodarowanie wodą wykorzystywaną do różnych celów na terenie poszczególnych nieruchomości i ograniczania do niezbędnego minimum wykorzystywanie wody na inne cele niż socjalno-bytowe, np. podlewanie trawników i ogrodów.

II. Bezpieczeństwo sanitarne placówek ochrony zdrowia

W I półroczu 2019 r. na terenie powiatu toruńskiego kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 11 obiektach służby zdrowia, spośród 67 ujętych w ewidencji, co stanowi 16 % ogółu placówek.

Na terenie powiatu toruńskiego funkcjonuje 1 szpital - Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Chełmży przy ul. Szewskiej 23, który nadzorowany jest przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

W I połowie 2019 roku wydano 7 decyzji merytorycznych dotyczących m.in.: nieprawidłowo zorganizowanego ciągu technologicznego przy obróbce narzędzi wielorazowego użycia oraz stanu technicznego pomieszczeń. W związku z brakiem zachowania czystości bieżącej pomieszczeń, w jednym z gabinetów stomatologicznych, nałożono mandat karny na kwotę 200 zł.

Wymagania Ministra Zdrowia w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą spełnia 66 obiektów. W przewidzianym terminie, tj. do 31.12.2017 r., programu dostosowania nie zrealizował 1 podmiot leczniczy, niemniej jednak wpływ braku spełniania tych wymagań na bezpieczeństwo pacjentów Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu określił jako nieznaczący.

Wszystkie podmioty posiadały opracowane procedury medyczne i higieniczne dotyczące postępowania z odpadami medycznymi, brudną bielizną oraz dotyczące sprzątnia i utrzymania czystości.

Sprzęt porządkowy podzielony był wg stref sanitarnych. Stosowane były ścierki jednorazowego i wielokrotnego użycia. Pranie mopów i ścierek odbywało się we własnym zakresie. Zaopatrzenie w środki czystości i dezynfekcyjne było wystarczające.

Gospodarka odpadami prowadzona była prawidłowo. Na stanowiskach pracy odpady zbierane były selektywnie. Stosowane były prawidłowe kolory worków, a także ich znakowanie. W zależności od ilości wytwarzanych odpadów, podmioty posiadały wymagane rozporządzeniem magazyny lub urządzenia chłodnicze przeznaczone do odpadów, ustawione w wydzielonych, odpowiednio zabezpieczonych pomieszczeniach. W celu unieszkodliwienia odpady medyczne przekazywane były do spalarni.

W obiektach zorganizowano miejsca do składowania bielizny czystej i brudnej – głównie fartuchów. Czysta bielizna przechowywana była w wydzielonych, zamykanych szafach. Zachowana była zasada rozdzielności przechowywania odzieży własnej i roboczej. Brudna bielizna składowana była w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi usytuowanych w pomieszczeniach porządkowych. Dla pacjentów stosowane były podkłady i prześcieradła jednorazowe. Brudna bielizna jednorazowego użycia traktowana była jako odpad medyczny.

Usługi pralnicze dla obiektów świadczyły pralnie z barierą higieniczną. Ponadto, odzież służbowa prana była także we własnym zakresie.

W zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, we wszystkich placówkach przeprowadzane były kontrole wewnętrzne, podczas których oceniane były m.in. sposób postępowania po użyciu narzędzi zgodnie z obowiązującą procedurą, dobór preparatów dezynfekcyjnych, postępowanie z bielizną szpitalną, segregacja i postępowanie z odpadami, postępowanie z powierzchnią skażoną materiałem biologicznym, przechowywanie sprzętu sterylne, mycie i dezynfekcja rąk.

III. Stan sanitarny gmin oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

W I półroczu 2019 r. nadzorem sanitarnym objęto zakłady z następujących grup obiektów: kąpieliska, baseny kąpielowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, obiekty hotelarskie i ustępy publiczne.

W I półroczu 2019 r. skontrolowano obie istniejące na terenie gmin pływalnie: OSiT w Chełmży i CSiR „Olender” w Wielkiej Nieszawce. Stan sanitarno-techniczny pływalni nie budził zastrzeżeń.

Z w/w pływalni pobrano do badań 161 prób, w tym 144 próby przez zarządzających pływalniami w ramach kontroli wewnętrznej oraz 17 prób w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu.

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych miały miejsce w 20 próbach stanowiących ok. 12% wszystkich zbadanych prób.

Stwierdzono przekroczenia w zakresie:

- ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h w 1 próbie wody wprowadzanej do niecki, co stanowi 0,6% wszystkich zbadanych prób (stwierdzono wartość w ilości 32 jtk, przy dopuszczalnej wartości 20 jtk) oraz w 1 próbie wody w niecce basenowej co stanowi 0,6% wszystkich zbadanych prób (stwierdzono wartość w ilości 172 jtk, przy dopuszczalnej wartości 100 jtk),
- obecności bakterii *Pseudomonas aeruginosa* w 1 próbie wody w niecce basenowej, co stanowi 0,6% wszystkich zbadanych prób (stwierdzono wartość w liczbie 1 NPL, przy dopuszczalnej wartości 0 NPL),
- mętności w 2 próbach wody wprowadzanej do niecki basenowej, co stanowi 1% wszystkich zbadanych prób (oznaczono wartość 1,0 NTU i 0,45 NTU przy dopuszczalnym stężeniu 0,3 NTU),
- chloroformu w 19 próbach, co stanowi 12% wszystkich zbadanych prób (oznaczono wartości od 0,053 do 0,188 mg/l, przy dopuszczalnym stężeniu 0,03 mg/l),
- \sum THM w 9 próbach, co stanowi 5,6% wszystkich zbadanych prób (oznaczono wartości od 0,103 do 0,192 mg/l, przy dopuszczalnym stężeniu 0,1 mg/l).

Na podstawie powyższego możemy stwierdzić, że jakość wody na krytych pływalniach zlokalizowanych na terenach gmin nie odpowiadała okresowo wymaganiom wody na pływalni ze względu na jakość mikrobiologiczną oraz na występujące przekroczenia dopuszczalnego stężenia mętności, chloroformu i \sum THM w wodzie do kąpiele. W wyniku podjętych przez zarządzających pływalniami działań naprawczych uzyskano poprawę jakości wody w zakresie mikrobiologicznym. CSiR OLENDER w Wielkiej Nieszawce uzyskało również porawę jakości wody zakresie fizyko-chemicznym. Na OSiT w Chełmży wystawiono w 2018 r. decyzję dotyczącą doprowadzenia jakości wody do kąpiele do zgodnej z wymaganiami określonymi w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016) w zakresie mętności, zawartości chloroformu i \sum THM z terminem do 31.08.2018 r. Zarządzający pływalnią w związku z nie uzyskaniem poprawy jakości wody w w/w zakresie, czterokrotnie występował do PPIS w Toruniu w celu

przedłużenia terminu wskazanego w w/w decyzji. PPIS w Toruniu ostatecznie przedłużył termin wykonania decyzji do dnia 30.09.2019 r.

W sezonie letnim 2019 r. na terenie powiatu toruńskiego funkcjonowały 2 kąpieliska – na Jeziorze Kamionkowskim w Kamionkach Małych gm. Łysomice oraz na Jeziorze Chełmżyńskim w Chełmży przy ul. Łaziennej. Organizatorzy kąpielisk sporządzili prawidłowo harmonogramy badań wody do kąpeli. Jakość wody w kąpieliskach przed rozpoczęciem sezonu spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do kąpeli. Nie stwierdzono również występowania zakwitów sinic oraz innych zanieczyszczeń wody. Podobnie, jak w latach ubiegłych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu dokonał aktualizacji danych w serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Głównego Inspektora Sanitarnego, dotyczących jakości wody do kąpeli w kąpielisku w Kamionkach Małych i w Chełmży.

W I półroczu 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu pozytywnie zaopiniował 3 projekty uchwał w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli organizowanych na Jeziorze Józefowo część A gm. Lubicz w terminie od 29 czerwca do 28 lipca 2019 r., Jeziorze Józefowo część B gm. Lubicz w terminie od 29 lipca 2019 r. do 27 sierpnia 2019 r., na Jeziorze Chełmżyńskim w Zalesiu gm. Chełmża - w weekendy od 12 lipca do 8 września 2019 r.

W związku ze zbyt małą liczbą na nadzorowanym terenie zorganizowanych kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli zachodzi obawa, że w upalne dni lata wykorzystywane są do kąpeli wody nie zbadane przez Inspekcję Sanitarną. Wszystkie nadzorowane plaże (6) posiadają dostęp do toalet i wyposażone są w kosze na odpady. Stan sanitarno-higieniczny przed rozpoczęciem sezonu wakacyjnego nie budził zastrzeżeń.

W I półroczu 2019 r. stan sanitarno-higieniczny obiektów hotelarskich i innych świadczących usługi hotelarskie nie budził większych zastrzeżeń. Do Stacji wpłynęła interwencja dotycząca niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych w jednym z hoteli. Przeprowadzona kontrola potwierdziła jej zasadność. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną hotelową. Nałożono mandat karny w wysokości 400 zł i wydano decyzję zakazującą świadczenia usług hotelarskich z rygorem natychmiastowej wykonalności. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W tej grupie obiektów dbałość o wysoki standard świadczonych usług i bezpieczeństwo gości jest wynikiem między innymi coraz większej konkurencji na rynku świadczonych usług oraz rosnących wymagań klientów.

Podobnie jak w latach ubiegłych, do właścicieli obiektów świadczących usługi hotelarskie skierowano pismo dot. obowiązku wykonywania badań ciepłej wody użytkowej w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella* oraz utrzymania instalacji wody ciepłej użytkowej w należytym stanie sanitarno-technicznym. Jedynie w 2 obiektach świadczących usługi hotelarskie na terenie powiatu prowadzony jest monitoring jakości ciepłej wody użytkowej w kierunku skażenia bakterią *Legionella sp.* Przeprowadzone w tych obiektach badania nie wykazały skażenia sieci wewnętrznej instalacji wody ciepłej bakterią *Legionella*.

Na podstawie kontroli przeprowadzonych w I półroczu 2019 r. w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu można stwierdzić, że obiekty te posiadają prawidłowe warunki do bezpiecznego przeprowadzania usług. W zakładach kosmetycznych, w czasie kontroli, szczególną uwagę zwraca się na prawidłowo opracowane i stosowane procedury oraz właściwe postępowanie z narzędziami wielorazowego użytku. Zagrożenie dla zdrowia mogą stanowić usługi mobilne, wykonywane w mieszkaniach klientek, których coraz więcej pojawia się na rynku usług, a kontrola tego typu działalności jest bardzo utrudniona.

Prowadzenie nadzoru w tej grupie obiektów utrudnione jest nadal nie tylko brakiem uregulowań prawnych i obowiązkiem powiadamiania właściciela obiektu o zamiarze

wszczęcia kontroli na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców, ale również brakiem obowiązku zgłaszania podjętej działalności organom inspekcji sanitarnej.

Na terenach wiejskich nie ma ustępów publicznych. Stan sanitarno-higieniczny 3 ustępów publicznych w Chełmży nie budzi zastrzeżeń. Zapewnione są środki higieny: mydło w płynie, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy i pojemniki na odpady komunalne. Zapewniony jest również zapas środków dezynfekcyjnych.

Stan sanitarny gmin

Ewentualne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców gmin może stanowić nieprawidłowo prowadzona gospodarka odpadami i ściekami. W celu wyeliminowania uciążliwości lub ewentualnego zagrożenia dla zdrowia mieszkańców gmin wynikających z nieprawidłowo prowadzonej gospodarki odpadami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wnosi swoje zastrzeżenia i uwagi na etapie opiniowania projektów uchwał poszczególnych Rad Gmin w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminie.

W I półroczu 2019 r. do Stacji wpłynęły 2 interwencje dotyczące złych warunków sanitarno-higienicznych mieszkań. W celu poprawy warunków mieszkaniowych osób wnoszących interwencje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu występował do właściwych administracji i prywatnych właścicieli.

Wnioski.

1. Większość producentów wody z powiatu toruńskiego dostarczała wodę przydatną do spożycia przez ludzi, odpowiadającą wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Woda z wodociągów: Warszewice gm. Łubianka i Agrofood gm. Lubicz oceniona była jako woda o warunkowej przydatności do spożycia, odpowiednio ze względu na zawartość manganu oraz podwyższoną mętność, zawartość żelaza i manganu.
2. Mieszkańcy gmin Lubicz, Łysomice, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka i Obrowo oprócz wody z wodociągów gminnych, mają możliwość korzystania również z wody produkowanej przez Toruńskie Wodociągi z wodociągu Toruń.
3. W placówkach opieki zdrowotnej gospodarka odpadami medycznymi prowadzona jest prawidłowo, przestrzegane są zasady bliskości i sposobu unieszkodliwiania odpadów medycznych, w tym o właściwościach zakaźnych. Podobnie jak w roku ubiegłym zaopatrzenie podmiotów leczniczych w sprzęt jednorazowego użytku, materiały opatrunkowe, ręczniki jednorazowego użycia oraz mydło w płynie było wystarczające do potrzeb.
4. Obserwuje się sukcesywną poprawę stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej w gminach, na co ma wpływ między innymi zwiększona odpowiedzialność właścicieli obiektów za stan sanitarno-higieniczny.
5. W I półroczu 2019 r. na terenie powiatu toruńskiego stan sanitarno - higieniczny obiektów użyteczności publicznej nie budził większych zastrzeżeń. Zbyt mała liczba obiektów użyteczności publicznej objęta jest monitoringiem jakości ciepłej wody użytkowej w zakresie skażenia pałeczką *Legionella sp.* Przekazywane informacje w trakcie prowadzonych kontroli sanitarnych o szkodliwości bakterii *Legionella sp.* oraz wystąpienia w tej sprawie do zarządzających obiektami nie przynoszą oczekiwanych rezultatów.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Stan sanitarny obiektów żywienia zbiorowego, produkcji i obrotu środkami spożywczymi, produkcji i obrotu kosmetykami.

W ewidencji Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku na koniec czerwca 2019 r. figurowały 3473 obiekty. Na terenie Powiatu Toruńskiego pod nadzorem znajdowało się 1490 obiektów. Do końca czerwca 2019 r. skontrolowano 138 zakładów, w których przeprowadzono 191 kontroli.

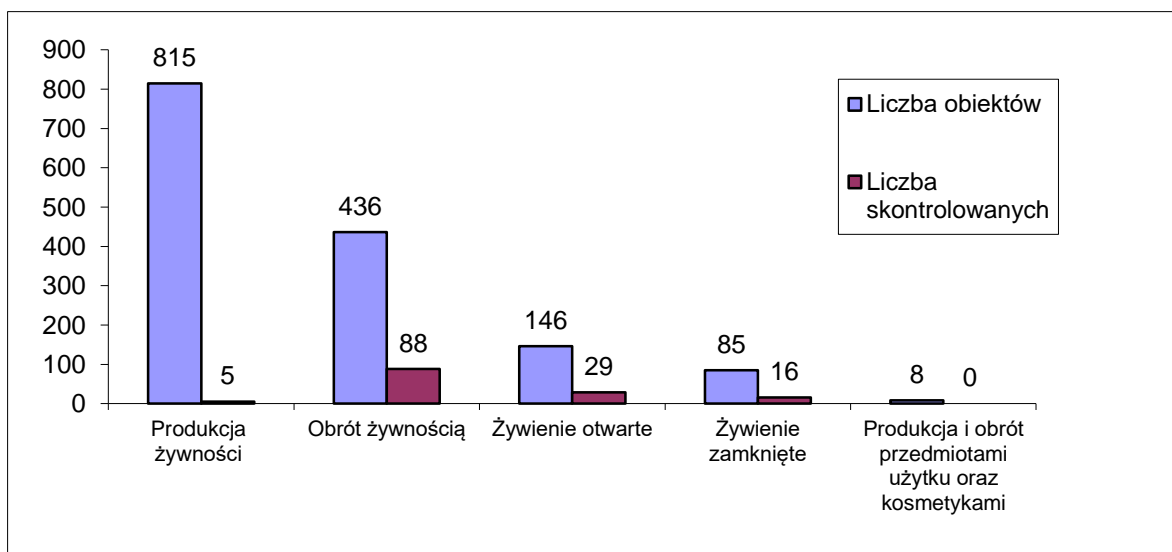
Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w obiektach obrotu żywnością oraz w zakładach małej gastronomii.

W ramach urzędowej kontroli żywności do badań pobrano 204 próbki żywności i przedmiotów użytku – z których 10 próbek lodów zakwestionowano.

Działalność kontrolno-represyjna w obiektach żywnościowo - żywieniowych w Powiecie Toruńskim w I półroczu 2019 r.

Grupa obiektów	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli	Decyzje administracyjne	Mandaty (liczba/wartość w zł)
Produkcja żywności	815	5	9	1	0
Obrót żywnością	436	88	133	6	23/4300
Żywienie otwarte	146	29	33	1	4/850
Żywienie zamknięte	85	16	16	0	0
Produkcja i obrót przedmiotami użytku	8	0	0	0	0
Łącznie	1490	138	191	8	27/5150

Liczba obiektów i kontroli w poszczególnych grupach obiektów

Zakłady produkcji żywności

Pod nadzorem było 815 zakładów produkcyjnych: w tym piekarnie (11), przetwórnice owocowo-warzywne (6), ciastkarnie (7), młyny (2), automaty do lodów (3), zakład produkcji kiełków, wytwórnia wody sodowej, wytwórnie koncentratów spożywczych (2), wytwórnia płatków śniadaniowych, cukrownia i wytwórnia lodów. Pozostałe obiekty to gospodarstwa rolne, które zajmują się głównie uprawą buraków cukrowych, zbóż, rzepaku. W I półroczu 2019 r. skontrolowano 5 zakładów, w których przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych.

Wydano 1 decyzję administracyjną zobowiązującą do poprawy stanu sanitarno-technicznego zakładu.

Zakłady obrotu żywnością

Do tej grupy obiektów zaliczamy sklepy spożywcze, supermarkety, hurtownie spożywcze, kioski oraz ruchome punkty sprzedaży.

W pierwszej połowie 2019 r. podczas kontroli sanitarnych nałożono 23 mandaty karne na łączną kwotę 4300 zł.

Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

- brak higieny sprzedaży;
- sprzedaż produktów spożywczych po terminie przydatności do spożycia;
- brak czystości pomieszczeń i sprzętu;
- niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego.

W celu poprawy stanu technicznego obiektów i ich wyposażenia wydano 6 decyzji administracyjnych.

Przyjęto 6 interwencji dotyczących głównie sprzedaży produktów po terminie przydatności do spożycia, braku higieny sprzedaży, złej jakości zdrowotnej zakupionych produktów spożywczych – w 3 przypadkach kontrole potwierdziły zgłaszane nieprawidłowości.

Obiekty żywienia zbiorowego otwarte

W skład tej grupy obiektów wchodzi: restauracje, bary, kawiarnie, punkty małej gastronomii, pijalnie piwa. W pierwszej połowie 2019 roku przeprowadzono 33 kontrole w 29 obiektach, podczas których stwierdzano nieprawidłowości dotyczące zarówno bieżącego stanu sanitarnego, jak i złego stanu technicznego tych zakładów.

Dotyczyły one głównie:

- braku czystości pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu,
- niewłaściwych warunków przechowywania żywności,
- braku dokumentacji dotyczącej systemów jakości.

W związku z powyższym nałożono 4 mandaty karne na kwotę 850 zł.

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte

Do tej grupy zaliczamy:

- stołówki: szkolne, przedszkolne, w żłobkach oraz stołówki w zakładach pracy.

Na koniec czerwca 2019 roku objętych nadzorem było 85 obiektów, w których przeprowadzono 16 kontroli.

Nie nałożono żadnego mandatu karnego ani nie wydano żadnej decyzji administracyjnej.

Zakłady produkcji i obrotu przedmiotami użytku oraz kosmetykami

Na koniec czerwca 2019 r. w ewidencji było 8 zakładów, których w I półroczu br. nie kontrolowano.

Ocena wdrażania systemów kontroli wewnętrznej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu nadzoruje realizację przez producentów i dystrybutorów środków spożywczych systemów kontroli wewnętrznej, w tym zasad Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz wdrażanie systemu HACCP (Analiza Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli). Zakłady produkcji żywności w znacznej części wdrożyły zasady systemu HACCP. Przedsiębiorstwa obrotu żywnością wdrożyły zasady GHP, GMP oraz system HACCP, jednak w tej grupie najczęściej dochodzi do nieprzebrzegania tych zasad.

Nadzór nad żywnością i przedmiotami użytku obejmuje również działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych RASFF i RAPEX.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (The Rapid Alert System for Food and Feed)

W ramach systemu RASFF otrzymano 19 zgłoszeń dotyczących: 16 środków spożywczych, 2 suplementów diety oraz 1 przedmiotu użytku. W ramach postępowania wyjaśniającego sprawdzono 62 obiekty objęte nadzorem. W 33 zakładach wskazanych na listach odbiorców nie stwierdzono w obrocie kwestionowanych produktów, zostały one sprzedane klientom ostatecznie. W 29 obiektach stwierdzono w obrocie kwestionowane produkty, które zostały zwrócone do dostawcy lub zutylizowane po przekazaniu informacji o zgłoszeniu produktu do systemu RASFF przez pracowników PSSE w Toruniu.

RAPEX - System Wczesnego Ostrzegania o Produktach Niebezpiecznych (the Rapid Alert System for Dangerous Non-Food Products)

W I półroczu 2019 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie dotyczące produktów zgłoszonych do systemu RAPEX. W związku z powyższym nie przeprowadzano kontroli sanitarnych w tym zakresie.

Wnioski:

1. Utrzymuje się dobry stan sanitarny w obiektach produkcji żywności tj. ciastkarniach, piekarniach, zakładach przetwórstwa owocowo-warzywnego, wytwórniach wyrobów cukierniczych oraz obrotu żywnością - w dużych sklepach i hurtowniach.
2. Nadal najwięcej nieprawidłowości stwierdza się w mniejszych obiektach obrotu żywnością oraz w zakładach małej gastronomii. W tych grupach obiektów nałożono ogółem 27 mandatów karnych na kwotę 5150 złotych

HIGIENA PRACY

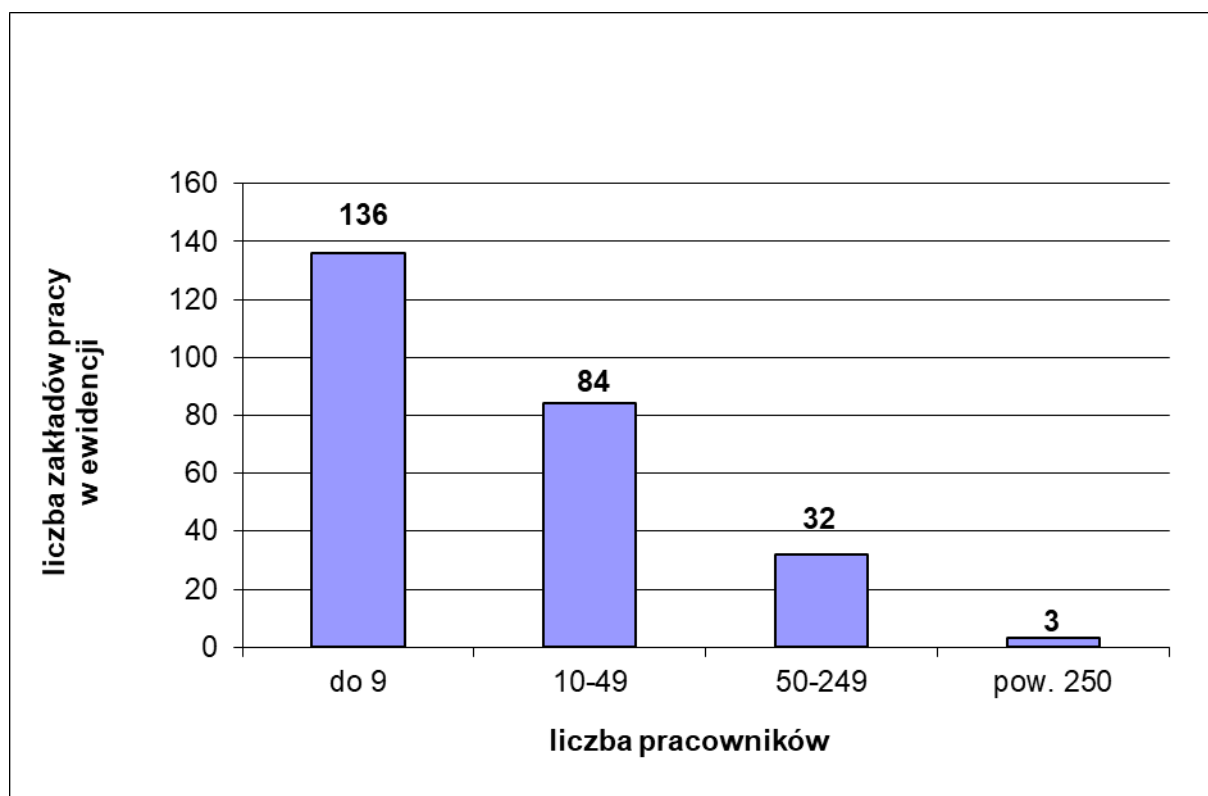
Nadzór nad środowiskiem pracy.

W ewidencji Sekcji Prewencji Chorób Zawodowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej na dzień 30 czerwca 2019 r. ujętych było **255 zakładów pracy** funkcjonujących na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego (w analogicznym okresie 2018 r. – 265 zakładów).

Dominujące pod względem liczby zakładów pracy funkcjonujących w powiecie ziemskim branże to:

- naprawa pojazdów samochodowych (40 obiektów),
- przetwórstwo przemysłowe, produkcja artykułów spożywczych (24)
- rolnictwo, łowiectwo i pokrewne działalności (22).

Wśród zewidencjonowanych zakładów pracy dominują firmy małe – zatrudniające do 9 pracowników. Strukturę zatrudnienia przedstawia poniższy wykres:

W I półroczu 2019 r. skontrolowano w powiecie toruńskim pod kątem warunków pracy oraz zagrożeń zawodowych występujących na stanowiskach pracy **34 zakłady pracy** zatrudniające łącznie **2159 pracowników** (w I półroczu 2018 r. – 39 zakładów, zatrudniających łącznie 1820 pracowników).

Przeprowadzono **37 kontroli sanitarnych w zakresie higieny pracy** (w I półroczu 2018 r. – 41 kontroli). Kontrole przeprowadzono w zakładach o największych zagrożeniach zawodowych, w zakładach budzących zastrzeżenia pod względem sanitarno-technicznym oraz w tych, w których wyniki badań środowiskowych czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy odbiegały od wymagań określonych przepisami. Kontynuowano nadzór nad zakładami pracy, w których pracownicy narażeni są na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

a także nadzór nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami poprzez kontrole podmiotów zajmujących się obrotem chemikaliami lub stosujących produkty chemiczne w działalności zawodowej.

Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy.

Zakres podstawowych zagrożeń i uciążliwości występujących w środowisku pracy w zakładach funkcjonujących na terenie powiatu toruńskiego nie uległ w I półroczu 2019 r. zasadniczym zmianom.

Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest w środowisku pracy największa liczba osób, jest hałas. Z reguły ze względów technologicznych niemożliwe jest wyeliminowanie tego czynnika szkodliwego ze środowiska pracy – w związku z tym podejmowane działania obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. nr 157 z 2005 r. poz. 1318). Wymagane jest m. in. oznakowanie w zakładzie stref zagrożonych hałasem, zaopatrzenie pracowników w środki ochrony słuchu, egzekwowanie ich stosowania oraz sporządzenie i wprowadzenie w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas oraz informowanie pracowników o ryzyku zawodowym.

W wyniku kontroli warunków higieny pracy przeprowadzonych w powiecie toruńskim w I półroczu 2019 r. stwierdzono, że **251 osób** – zatrudnionych w 6 zakładach – pracowało w **warunkach niezgodnych z normatywnymi higienicznymi** (w I półroczu 2018 r. – 231 osób w 5 zakładach pracy). Z tej liczby:

- **249 pracowników** (zatrudnionych w 5 zakładach) – narażonych było w środowisku pracy na **hałas** o natężeniu powyżej najwyższego dopuszczalnego natężenia;
- **2 pracowników** (zatrudnionych w 1 zakładzie) ekspozowanych było na działanie **pyłów** o stężeniach przekraczających NDS.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał stosowne decyzje administracyjne – zobowiązując pracodawców do zastosowania odpowiednich środków organizacyjno-technicznych w celu obniżenia stężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy do obowiązującej normy.

W I półroczu 2019 r. przeprowadzono 15 kontroli w zakresie oceny realizacji przez pracodawców wymogów w zakresie ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na **szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne** w 15 zakładach pracy (w I półroczu 2018 r. – 16 kontroli w 16 zakładach).

Narażenie zawodowe na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne w skontrolowanych zakładach dotyczyło łącznie 816 pracowników, zatrudnionych przede wszystkim w zakładach produkcji żywności, opiece zdrowotnej oraz w rolnictwie i leśnictwie (w I półroczu 2018 r. – 640 pracowników).

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o **działaniu rakotwórczym lub mutagennym** skontrolowano 2 zakłady, w których ekspozowanych było łącznie 17 osób (w I półroczu 2018 r. – 2 zakłady; 6 pracowników).

W I półroczu 2019 r. przeprowadzono łącznie 20 kontroli w ramach nadzoru nad **niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami** (w I półroczu 2018 r. – 23 kontrole).

Różne substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane są w działalności większości zakładów pracy, co powoduje określone zagrożenia dla zdrowia pracowników. Na terenie powiatu toruńskiego funkcjonują także producenci oraz dystrybutorzy niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, detergentów oraz produktów biobójczych.

Promocja zdrowia w środowisku pracy.

W I półroczu 2019 r. Sekcja Prewencji Chorób Zawodowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu prowadziła działania mające na celu promocję zdrowego stylu życia w miejscu pracy oraz działania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 z późn. zm.) – współpracując w tym zakresie z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia tut. Stacji. W I półroczu 2019 r. nie stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie cyt. ustawy.

Zgodnie z wytycznymi Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z dnia 25 października 2018 r. do planowania działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 r. w I półroczu 2019 r. realizowano kampanie Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w siedzibą w Bilbao, prowadzone przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) – poprzez rozpowszechnianie informacji nt. bezpiecznych warunków pracy (informacje na stronie internetowej PSSE w Toruniu)

Choroby zawodowe.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w I półroczu 2019 r. współpracował w zakresie chorób zawodowych z Poradnią Chorób Zawodowych Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Toruniu (jednostka orzecznicza I stopnia) oraz Instytutem Medycyny Pracy im. prof. Jerzego Nofera w Łodzi (jednostka orzecznicza II stopnia).

W I półroczu 2019 r. przeprowadzono **3 postępowania** wyjaśniające w sprawach chorób zawodowych w zakładach pracy funkcjonujących na terenie powiatu toruńskiego (w I półroczu 2018 r. – 9 postępowań). Wyniki przeprowadzonych postępowań wyjaśniających w sprawach chorób zawodowych przekazywane są do właściwych jednostek orzeczniczych. Z uwagi na długotrwałość procesu diagnostyczno-orzeczniczego wydanie decyzji administracyjnej w sprawie choroby zawodowej następuje w wielu przypadkach dopiero po upływie kilkunastu miesięcy od wszczęcia postępowania.

W I półroczu 2019 wydano łącznie **4 decyzje w sprawach chorób zawodowych** (w I półroczu 2018 r. – 7):

- 2 decyzje stwierdzające chorobę zawodową,
- 2 decyzje nie stwierdzające choroby zawodowej.

W I półroczu 2019 r. **stwierdzono 2 przypadki chorób zawodowych** u pracowników zatrudnionych w zakładach pracy na terenie powiatu toruńskiego (w I półroczu 2018 r. – 3):

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza (1 przypadek);
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – zespół cieśni w obrębie nadgarstka (1 przypadek).

Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt. 9 a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 59) do zakresu działania PIS w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów

dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 852). Tzw. „dopalacze” lub „nowe narkotyki” to potoczna nazwa różnego rodzaju produktów zawierających substancje psychoaktywne nie znajdujące się na liście środków kontrolowanych przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii – tj. w załączniku 1 (Wykaz środków odurzających) lub załączniku 2 (Wykaz substancji psychotropowych).

Stosowanie dopalaczy ma na celu wywołanie podobnego efektu, jak wywoływany przez substancje zdelegalizowane (narkotyki). Dopalacze w obowiązujących przepisach prawnych definiowane są jako „środki zastępcze”.

W I półroczu 2019 r. – podobnie jak w latach wcześniejszych – nie ujawniono przypadków wprowadzania do obrotu środków zastępczych na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w I półroczu 2019 r. kontynuował **działania mające na celu profilaktykę oraz ustawiczne pogłębianie wiedzy społeczeństwa nt. szkodliwości środków zastępczych**, współpracując w tym zakresie m. in. z władzami samorządowymi (Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia), towarzystwami i stowarzyszeniami (Polskie Towarzystwo Higieniczne, Stowarzyszenie Wolontariuszy „Razem” w Toruniu, Akademia Pozytywnych Zmian w Toruniu), jednostkami oświatowymi (Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy – Delegatura w Toruniu, dyrektorzy szkół), placówkami ochrony zdrowia oraz lokalnymi mediami.

Wnioski.

1. 136 zakładów pracy spośród ogółu objętych nadzorem sanitarnym w powiecie toruńskim ziemskim (53 %) – to firmy małe – zatrudniające do 9 pracowników.
2. W I półroczu 2019 r. przeprowadzono w powiecie toruńskim 37 kontroli pod kątem warunków pracy oraz zagrożeń zawodowych występujących na stanowiskach pracy w 34 obiektach.
3. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością podczas kontroli zakładów pracy był brak systematycznego przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.
4. W I półroczu 2019 r. zakres podstawowych zagrożeń i uciążliwości występujących w środowisku pracy w zakładach funkcjonujących na terenie nadzorowanym przez PPIS w Toruniu nie uległ zasadniczym zmianom. Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest w środowisku pracy największa liczba osób, podobnie jak w latach wcześniejszych, jest hałas.
5. W I półroczu 2019 r. wydano 19 decyzji administracyjnych, w tym:
 - a) 13 nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości
 - b) 1 zmieniająca termin wykonania decyzji nakazującej usunięcie nieprawidłowości
 - c) 1 umarzająca wszczęte postępowanie administracyjne
 - d) 4 dotyczące chorób zawodowych:
 - 2 decyzje stwierdzające chorobę zawodową
 - 2 decyzje nie stwierdzające choroby zawodowej
6. Wydano 13 decyzji ustalających opłatę za czynności kontrolne i za badania środowiska pracy przeprowadzone w ramach nadzoru sanitarnego

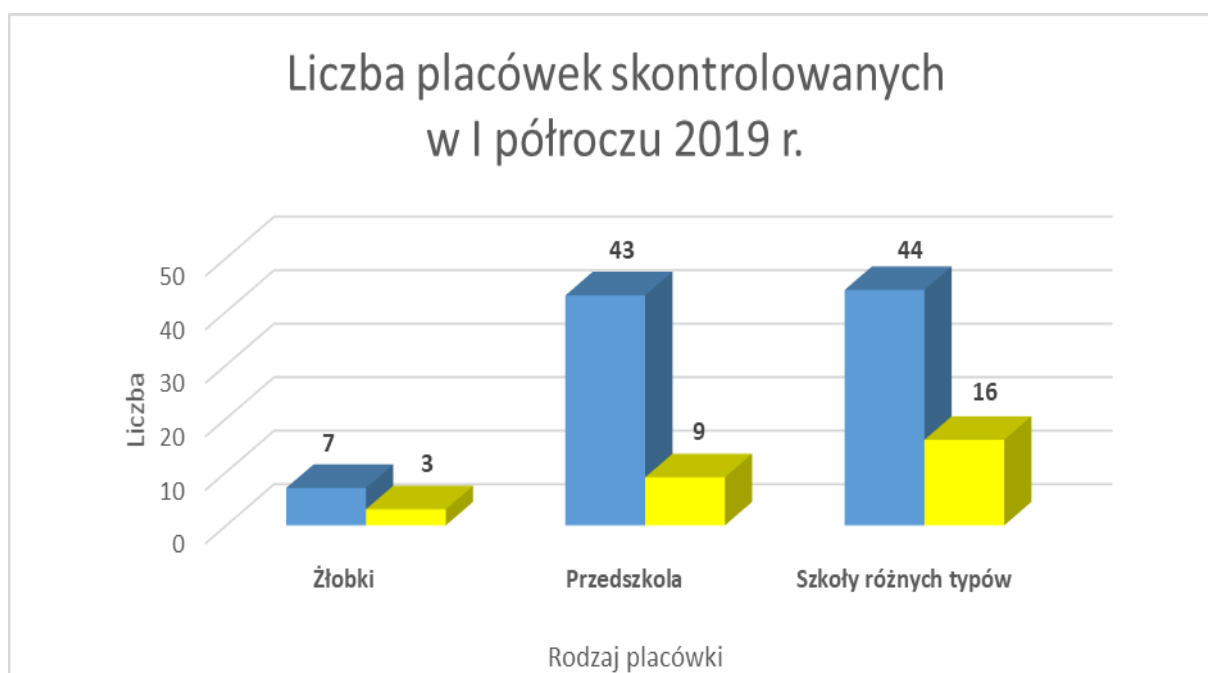
7. W I półroczu 2019 r. stwierdzono na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego 2 przypadki chorób zawodowych dotyczące:
 - 1 przypadek dotyczący pozycji 26 wykazu chorób zawodowych tj. choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza
 - 1 przypadek dotyczący pozycji 20.1 wykazu chorób zawodowych tj. przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – zespół cieśni w obrębie nadgarstka.
8. Podobnie jak w latach poprzednich w 2019 r. szczególny nacisk kładziono na profilaktykę tytoniową – we wszystkich kontrolowanych zakładach pracy sprawdzano przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 z późn. zm.).
9. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w I półroczu 2019 r. kontynuował działania przeciwdziałające wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców nadzorowanego terenu.
10. Internet stał się obecnie globalnym medium komunikacyjnym. Na stronie internetowej PSSE w Toruniu <http://www.torun.psse.gov.pl/> w „Menu głównym” umieszczono wyodrębnioną graficznie zakładkę „**Stop dopalaczom**”, w której znajdują się liczne dokumenty do pobrania (ulotki, poradniki, opracowania, raporty, filmy, prezentacje). Liczba pobrań tych dokumentów potwierdza skuteczność tej drogi dotarcia do szerokiego grona odbiorców.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Warunki sanitarno - higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu znajdują się 363 placówki nauczania i wychowania. Na terenie powiatu toruńskiego jest 101 jednostek.

W I półroczu 2019 r. pracownicy sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili kontrole w 31 placówkach. Skontrolowano 3 żłobki, 9 przedszkoli, 16 szkół różnych typów oraz 3 turnusy zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystosował 10 wystąpień do dyrektorów placówek, Burmistrza Miasta Chełmża, Wójta Gminy Chełmża, Wójta Gminy Łubianka, Wójta Gminy Łysomice, Wójta Gminy Obrowo oraz Wójta Gminy Zławieś Wielka.

W skontrolowanych placówkach przebywało 4531 uczniów.

Warunki do utrzymania higieny

Wszystkie skontrolowane placówki mieszczą się w budynkach przystosowanych, posiadających wodociąg i kanalizację oraz ustępy wewnętrzne.

Zaopatrzenie szkół w środki do utrzymania higieny osobistej ocenia się jako zadowalające. Mydło, ręczniki papierowe, papier toaletowy finansowane są w większości z własnych dochodów.

Wśród skontrolowanych placówek 10 posiada zbiornik bezodpływowy (szambo) - Żłobek „Akademia Malucha” w Złotorii, gm. Lubicz, Niepubliczne Przedszkole SŁONECZKO w Czernikowie Oddział Zamiejscowy w Steklinie, gm. Czernikowo, Przedszkole Niepubliczne „Sportowy Miś” w Bierzglowie, gm. Łubianka, Punkt Przedszkolny w Łążynie II, gm. Obrowo, Punkt Przedszkolny w Łążynie I, gm. Zławieś Wielka, Niepubliczny Punkt Przedszkolny SŁONECZKO w Siemoniu, gm. Zławieś Wielka,

Szkoła Podstawowa w Łążynie II, gm. Obrowo, Szkoła Podstawowa w Zębowie, gm. Obrowo, Zespół Szkół w Brzozówce, gm. Obrowo, Szkoła Podstawowa w Siemoniu, gm. Zławieś Wielka.

Własną oczyszczalnię posiadały 2 placówki: Niepubliczne Przedszkole SŁONECZKO w Czernikowie Oddział Zamiejskowy w Osówce, gm. Czernikowo, Szkoła Podstawowa w Brąchnowie, gm. Łubianka.

Działania profilaktyczne

W placówkach nauczania i wychowania podczas bieżących kontroli sanitarnych pracownicy sekcji podejmowali działania w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych - zatrucia pokarmowe, infekcje rotawirusowe, wszawica, krztusiec. W placówkach, w których wystąpiło zachorowanie na chorobę zakaźną bądź podejrzenie jej wystąpienia, przeprowadzono kontrole sanitarne (tematyczne), podczas których szczególną uwagę zwracano na stan higieniczny i warunki pobytu dzieci i młodzieży (dostęp do ciepłej, bieżącej wody, zaopatrzenie w środki higieniczne, stan sanitarny i techniczny sanitariatów).

W kontrolowanych placówkach pozostawiono ulotki i przeprowadzono rozmowy z dyrekcją i personelem medycznym. Szczególny nacisk położono na profilaktykę wszawicy. Na stronie internetowej PSSE w Toruniu jest zamieszczone „Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży”. Stanowisko zawiera dokładny opis postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce z uwzględnieniem obowiązków dyrektora, pielęgniarki i rodziców.

Środowisko szkolne - ergonomia mebli, rozkład zajęć lekcyjnych, obciążenie plecakami

W celu szczegółowej oceny warunków pobytu i nauki w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono **badania środowiska szkolnego**.

Wykonano 167 badań dotyczących oceny higienicznej tygodniowych rozkładów lekcji. Niezgodność tygodniowego rozkładu lekcji z zasadami higieny wykazywało 41% badanych oddziałów. Nieprawidłowości w rozkładzie tygodniowego rozkładu lekcji wynikają głównie z niewystarczającej liczby sal lekcyjnych.

Zgodnie z zasadami higieny tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych powinien uwzględniać potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

Najczęstsze uchybienia stanu sanitarnego

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w jednym z przedszkoli, w I połowie 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję administracyjną. Decyzja dotyczyła:

- złego stanu sanitarno - technicznego podłóg w salach dydaktycznych, sali do zajęć ruchowych i holu na parterze,
- złego stanu sanitarno - technicznego wyposażenia w umywalniach na parterze i I piętrze,
- złego stanu sanitarno - technicznego ścian, sufitów, posadzek, w pomieszczeniach sanitarnych.

W I połowie 2019 r. zgłoszono trzy interwencje. Zgłaszali je telefonicznie (najczęściej anonimowo) rodzice dzieci uczęszczających do placówek nauczania i wychowania.

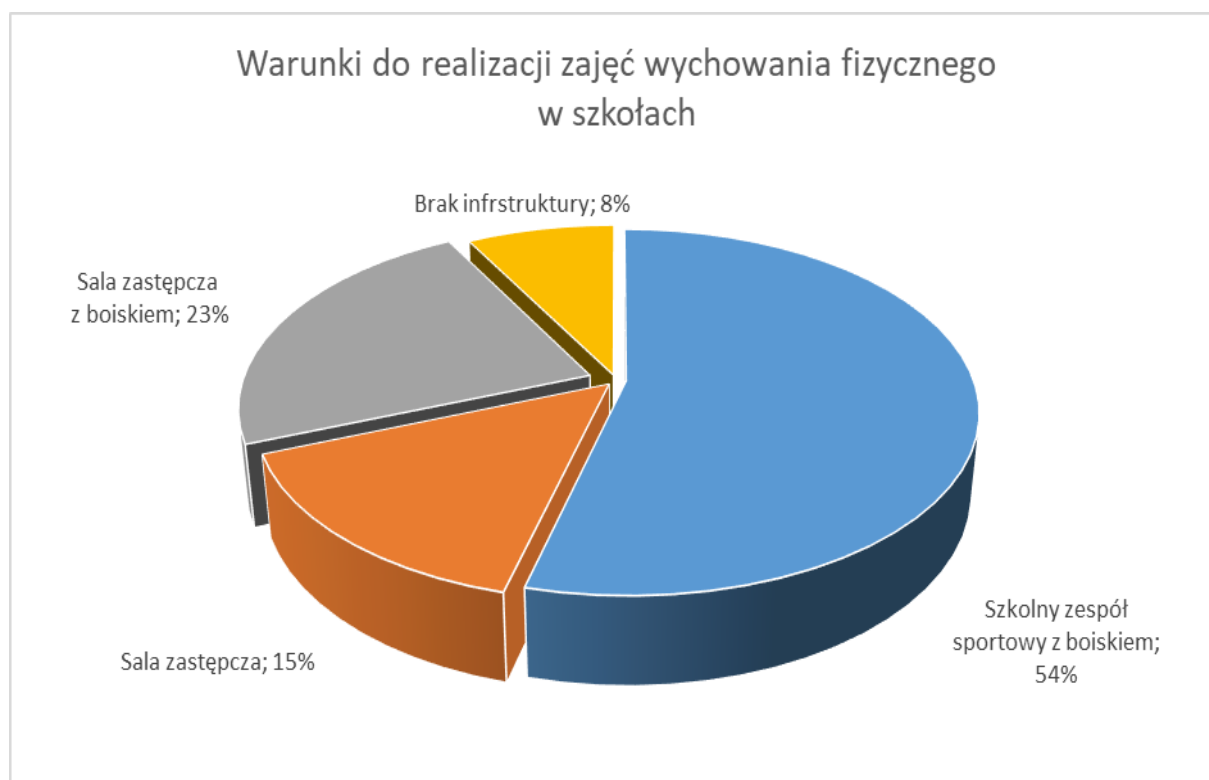
Interwencje dotyczyły:

- warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach - **2**
- wystąpienia wszawicy - **1**

W placówkach, których dotyczyły interwencje przeprowadzono kontrole sanitarne. Podjęto także inne działania - kontakty z dyrektorami i szkolną służbą zdrowia. W przypadku występowania wszawicy przeprowadzono rozmowę z dyrektorem placówki i przekazano ulotki. Przypominano stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach oceny infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego stwierdzono, że 54% skontrolowanych placówek dysponuje szkolnym zespołem sportowym z boiskiem (tzn. posiadają co najmniej jedną salę sportową, pomieszczenia pomocnicze - przebieralnię, natryskownię, ustępy, przechowalnię sprzętu sportowego, pokój nauczycieli wychowania fizycznego). Salę zastępczą z boiskiem posiadało 23% skontrolowanych szkół, a 15% tylko salę zastępczą. Jedna szkoła nie miała infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Z powodu niewystarczającej bazy lub w celu urozmaicenia zajęć, uczniowie korzystają z infrastruktury sportowej poza placówką (np. gminne boiska typu orlik).

Z uwagi na konieczność przestrzegania wymagań ergonomii dyrektorzy placówek zobowiązani są do wyposażania sal gimnastycznych i terenów sportowych wyłącznie w bezpieczne wyroby, posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty. Z przeprowadzonych kontroli wynika, że 34% placówek posiada sprzęt sportowy w pełni certyfikowany. Częściowo certyfikowany sprzęt sportowy posiada 45% skontrolowanych szkół. Pozostałe placówki nie posiadały sprzętu sportowego ze względu na brak infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Meble szkolne

Zgodnie z § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) szkoły i placówki

nabywają wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty. Niekorzystnym zjawiskiem jest niedostateczne wyposażenie szkół w nowe, certyfikowane meble. Pełną dokumentację dotyczącą posiadanych mebli posiada 32% skontrolowanych placówek. W pozostałych placówkach tylko część mebli posiada odpowiednią dokumentację.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

Sytuację dotyczącą dożywiania oceniono we wszystkich skontrolowanych szkołach. Ciepłe posiłki wydawało 13 placówek dla 1802 uczniów, w tym z pełnych obiadów skorzystało 491 uczniów, a z posiłków jednodaniowych 1311 uczniów. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 346 uczniów. Jedenaście skontrolowanych placówek wydawało mleko dla 1820 uczniów, a dwie placówki herbatę dla 108 uczniów. W jednej szkole podawano śniadania dla 64 uczniów.

Możliwość spożycia ciepłego posiłku i nawodnienia jest bardzo ważna ze względu na to, że uczeń w szkole spędza często 7 - 8 godzin. Uczucie głodu i deficyt płynów pogarsza samopoczucie i dyspozycję do nauki, utrudnia koncentrowanie uwagi i potęguje zmęczenie.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

Zadaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu jest sprawowanie **nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży** w czasie wakacji zimowych i letnich. Skontrolowano 3 turnusy w okresie ferii zimowych. Z wypoczynku skorzystało 75 uczestników. Skontrolowane turnusy funkcjonowały w obiektach hotelarskich lub innych, w których świadczone są usługi hotelarskie (2) oraz w miejscu zamieszkania (1). Stan sanitarno - higieniczny placówek nie budził zastrzeżeń, a organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

W placówkach wypoczynku prowadzono rozmowy i pozostawiono materiały edukacyjne dotyczące bezpiecznego wypoczynku, a także środków zastępczych - dopalaczy, zatruc pokarmowych i prozdrowotnego stylu życia. Oprócz zajęć tematycznych organizatorzy zorganizowali dla uczestników zajęcia w instytucjach nauki i kultury na terenie Torunia oraz powiatu toruńskiego. Do najczęściej odwiedzanych placówek należały: Żywe Muzeum Piernika, Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, Jump Arena, Planetarium.

Wnioski:

1. Kontrole przeprowadzone w I połowie 2019 r. w obiektach oświatowo - wychowawczych wykazały dobry stan sanitarny i techniczny.
2. W skontrolowanych placówkach sanitariaty były prawidłowo zaopatrzone w środki do utrzymania higieny.
3. Niezgodność tygodniowego rozkładu lekcji z zasadami higieny wystąpiła w 41% badanych oddziałów.
4. Meble certyfikowane posiadało 32% placówek, a 34% placówek posiadało w pełni certyfikowany sprzęt sportowy.
5. Stan sanitarno - higieniczny placówek wypoczynku nie budził zastrzeżeń, a organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych.

Działalność polega na kontroli przestrzegania obowiązujących norm i przepisów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie planowania przestrzennego, projektowania inwestycji, ich realizacji oraz przekazywania do użytkowania tj:

- udział w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
 - uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
 - wydawanie opinii co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
 - opracowywanie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz opiniowanie planów, koncepcji i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- wydawanie opinii dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej.

Stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą przedsięwzięć planowanych do realizacji.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu realizując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w I półroczu 2019 r. wydał: **56** opinii sanitarnych, **11** postanowień oraz **22** decyzje płańnicze. Ponadto przeprowadzono **19** kontroli sanitarnych i wizji lokalnych.

W ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.), wydano **41** opinii. Dotyczyły one projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przygotowano **19** opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenie gmin. Wydano **3** opinie w sprawie warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zaopiniowano **14** projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin zgodnie

z w/w ustawą. Do **13** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wniesiono uwagi. W opiniach uwzględniano warunki sanitarne i zdrowotne dotyczące zanieczyszczenia powietrza, hałasu oraz lokalizacji ujęć wód i ich stref ochronnych, usuwania zanieczyszczeń, unieszkodliwiania odpadów, a także wpływu projektowanych zmian na zdrowie ludzi. Ponadto wydano **5** opinii zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn.zm.) uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów gmin.

W I półroczu 2019 r. nie wydano żadnego uzgodnienia w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczącego Powiatu Toruńskiego.

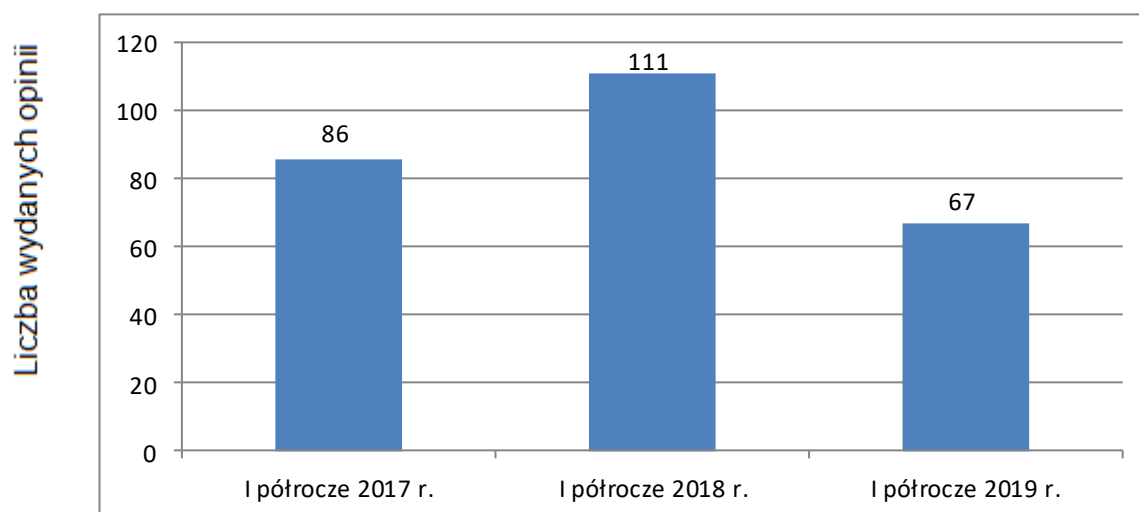
Zgodnie z art. 35 ust.1 pkt 3 Prawa Budowlanego wydano **4 uzgodnienia dla projektów budowlanych** w formie opinii, w tym **3 pozytywne bez zastrzeżeń**. Uzgadniane projekty dotyczyły obiektów przeznaczonych na działalność produkcyjną, biurową, gastronomiczną oraz służby zdrowia.

W oparciu o art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane i na podstawie art. 3 pkt. 2 i 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydano 11 postanowień dla obiektów nowo oddawanych do użytku. Nieprawidłowości stwierdzono w 8 obiektach. Około 99 % inwestycji posiadało uzgodnioną pod względem sanitarnym dokumentację projektową. W przeważającej części uzgodnienia były dokonywane przez rzeczoznawców ds. sanitarnych. W 5 % spraw inwestor wprowadzał zmiany w trakcie realizacji inwestycji. Dotyczyły one głównie zmian funkcji, w związku z tym zmieniane były wielkości pomieszczeń lub układ i sposób ich zagospodarowania.

Wydano również łącznie **11 opinii sanitarnych i pism** dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej. O opinie te wnioskowali właściciele obiektów lub osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Rodzaj opinii wydanych w I półroczu 2019 r.	Liczba
- ustalenie obowiązku i zakresu sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko	19
- uzgodnienie inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	3
- uzgodnienie/zaopiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	14
- uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	5
- uzgodnienie dokumentacji projektowych	4
- uzgodnienie dla inwestycji dopuszczonych do użytkowania	11
- opinie i pisma dla różnych rodzajów obiektów (przedszkola, żłobki, gabinety kosmetyczne, zakłady fryzjerskie, kluby fitness, dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą)	11
Razem	67

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Wnioski:

1. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą planowanych do realizacji przedsięwzięć i zgłoszonych poszczególnych obiektów przez inwestorów.
2. Dominującą pozycję wśród rozpatrzonych spraw zajmowały dokumentacje dotyczące potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także postanowienia w sprawie dopuszczenia obiektu do użytkowania oraz opinie sanitarne wydane w oparciu o art. 3 pkt 2 i 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
3. Większość projektów budowlanych została uzgodniona z podaniem zastrzeżeń. W przypadku dużej ilości zastrzeżeń podanych w uzgodnieniach projekty są poprawiane i składane do ponownego rozpatrzenia.
4. W opiniowanej dokumentacji nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych (jeżeli takie wystąpiły zostawały natychmiast usuwane przez inwestorów lub projektantów).
5. Inwestorzy stosują coraz lepsze pod względem wymagań sanitarno-technicznych rozwiązania i urządzenia techniczne, przy czym z roku na rok ulega poprawie jakość wykonywanych dokumentacji technicznych. Przy realizacji inwestycji uwzględnione są ewentualne zalecenia sanitarne.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Głównym celem działań oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych poprzez promowanie zdrowego stylu życia oraz informowanie o zachowaniach ryzykownych dla zdrowia.

Cel ten realizowany był w następujących obszarach:

Profilaktyka nadwagi i otyłości

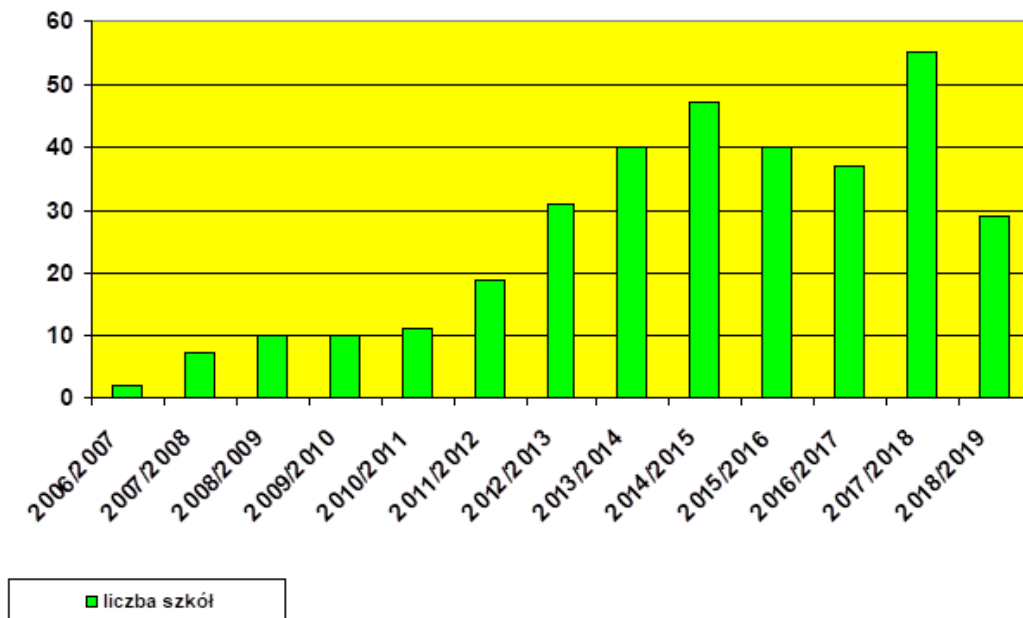
Światowa Organizacja Zdrowia uznała otyłość za najgroźniejszą chorobę przewlekłą, która nieleczona prowadzi do rozwoju chorób układu krążenia, cukrzycy typu 2, zespołu metabolicznego, zaburzeń hormonalnych, a także zwiększa ryzyko zachorowań na niektóre rodzaje nowotworów. Każdego roku przybywa osób cierpiących na otyłość. Zjawisko to dotyczy również dzieci i młodzieży. Główną przyczyną otyłości jest dodatni bilans energetyczny, czyli spożywanie zbyt dużej ilości pokarmów w stosunku do fizjologicznego zapotrzebowania organizmu. Zjawisku temu sprzyja niedostateczna aktywność fizyczna lub jej brak. Kolejnymi czynnikami są: zaburzenia hormonalne, rzadkie choroby genetyczne oraz nieprawidłowości metaboliczne.

Odpowiadając na potrzeby społeczne Główny Inspektorat Sanitarny i Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców od 2006 r. realizują ogólnopolski program edukacyjny pn. „Trzymaj Formę!”. Celem programu jest poprawa sposobu odżywiania i promowanie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Odbiorcami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz ich rodzice.

W roku szkolnym 2018/19 realizowana była XIII edycja programu - wzięło w niej udział 1 200 uczniów z 14 placówek w powiecie toruńskim.

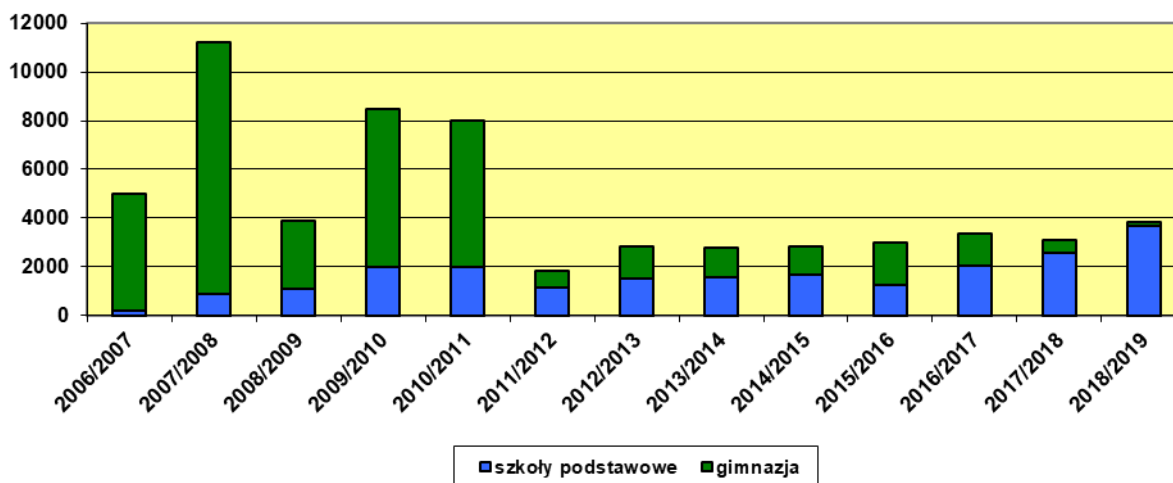
WYKRES I

Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programu „Trzymaj Formę!” w Toruniu i powiecie toruńskim

WYKRES II

Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programu "Trzymaj Formę!" w Toruniu i powiecie toruńskim

„Etykieta rozszyfrowana - wiem, co kupuję i jem” - celem programu o zasięgu wojewódzkim jest zwiększenie świadomości konsumentów w kierunku potrzeby czytania etykiet spożywczych oraz wzbogacenie wiedzy z zakresu informacji zawartych na opakowaniach żywnościowych. W minionym roku szkolnym program realizowany był w 1 szkole na terenie powiatu toruńskiego, uczestniczyło w nim 46 uczniów.

Profilaktyka tytoniowa

Palenie tytoniu to według WHO jeden z najpoważniejszych problemów cywilizacyjnych. W Polsce stanowi on również istotny problem zdrowotny, a rozmiary tego zjawiska są od kilkadziesiąt lat przedmiotem badań naukowych. Badania ankietowe dotyczące palenia tytoniu przez dzieci i młodzież prowadzone są w Polsce od lat 90 (w ramach międzynarodowych projektów HBSC i GYTS). Ich wyniki pokazują, że pali ok. 20% chłopców i 17% dziewcząt w wieku gimnazjalnym. Różnice w częstości palenia w populacjach chłopców i dziewcząt systematycznie zacierają się. Wielu nastolatków rozpoczyna palenie przed 10 r. ż., u palących dzieci często występują objawy uzależnienia od tytoniu. Choć w ostatnich latach spada w Polsce odsetek nastolatków palących tradycyjne papierosy, to w tym samym czasie szybko rośnie odsetek palących papierosy ręcznie skręcane, fajkę wodną lub e-papierosy. Polskie nastolatki, w szczególności dziewczęta, należą do najczęściej palących na świecie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu (POZNPT). W jego skład wchodzi m.in. programy edukacyjne oraz kampanie społeczne:

„Czyste Powietrze Wokół Nas” – program skierowany jest do dzieci 5. i 6. letnich oraz do ich rodziców/opiekunów; celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program ten stanowi dla dzieci pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. W roku szkolnym 2018/19 realizowany był on w 18 placówkach w powiecie (sprawozdanie przesłano z 12). W programie uczestniczyło 369 dzieci oraz 231 rodziców i opiekunów.

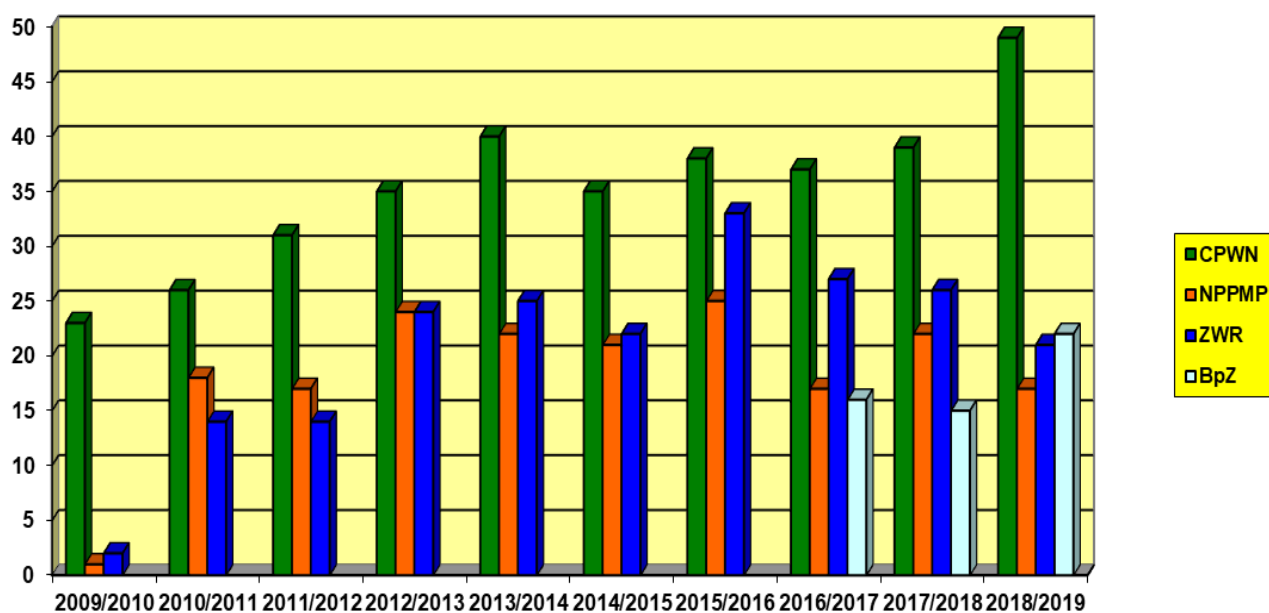
„Nie pal przy mnie, proszę” – program skierowany jest do uczniów klas I-III szkoły podstawowej, a jego celem jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu. W roku szkolnym 2018/19 program realizowany był w 9 placówkach w powiecie toruńskim, w programie udział wzięło 348 dzieci.

„Znajdź właściwe rozwiązanie” – program uczy asertywnych zachowań, jego celem jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum – w programie uczestniczyło 10 placówek, 277 uczniów.

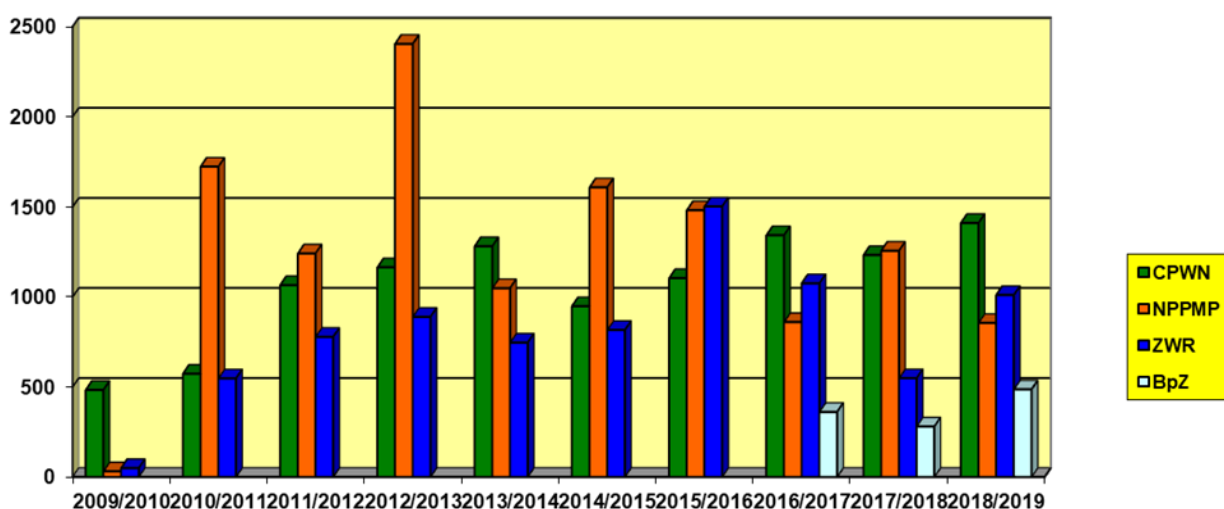

„Bieg po zdrowie” – nowy, ogólnopolski program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów IV klas szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów; główny jego cel to zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. W roku szkolnym 2018/19 udział wzięło 13 szkół, wyedukowano 201 dzieci.

WYKRES III - Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim

WYKRES IV - Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim

„Światowy Dzień bez Tytoniu” - informacje tematyczne oraz prośbę o zaakcentowanie tego dnia w placówkach przesłano do dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Na terenie PSSE przygotowano 2 ekspozycje wizualne.

Pracownicy PSSE w Toruniu w ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno – sanitarnych prowadzą systematyczne kontrole w zakresie przestrzegania zakazu palenia w miejscach użyteczności publicznej.

Profilaktyka uzależnień

Pomimo ogromnego zagrożenia młodzi ludzie nadal sięgają po substancje psychoaktywne, w tym m.in. „dopalacze” - nowe narkotyki, których użycie stanowi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia. Nawet w mikroskopijnych dawkach charakteryzują się one wysoką toksycznością. Ich użycie łatwo może doprowadzić do trwałego uszkodzenia organów wewnętrznych i ośrodkowego układu nerwowego. Najczęściej po substancje psychoaktywne sięgają osoby młode, często nieświadome zagrożenia, jakie „dopalacze” niosą dla zdrowia i psychiki. To młodość, a zwłaszcza dojrzewanie sprawia, że namiętnie najbardziej zagrożeni są uczniowie - młodzi ludzie w wieku 14–20 lat przechodzą najtrudniejszy etap rozwoju emocjonalnego.

Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi oraz Instytutem Medycyny Wsi w Lublinie realizuje od 2012 roku **„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”**.

Projekt realizowany jest w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i współfinansowany przez Szwajcarię w ramach współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Program, objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej, skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z uwagi na potrzebę dotarcia właśnie do tej grupy wiekowej, narażonej w szczególności na zażywanie substancji psychoaktywnych, palenie tytoniu i spożywanie alkoholu.

W ramach projektu realizowany jest program edukacyjny pn. **„ARS, czyli jak dbać o miłość”**. W roku szkolnym 2018/19 do programu dołączyła 1 szkoła, uczestniczyło w nim 36 uczniów. Młodzież uczestnicząca w programie poszerza wiedzę na temat wpływu używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych na organizm ludzki, relacji międzyludzkich oraz dokonywania ważnych wyborów życiowych.

Kontynuacją działań profilaktycznych w zakresie stosowania tzw. „dopalaczy”, czyli środków zastępczych, jest wojewódzka interwencja nieprogramowa pn. **„STOP dopalaczom!”** W ramach interwencji pracownik Sekcji OZ i PZ PSSE w Toruniu przeprowadził szkolenie dla uczniów oraz nauczycieli w Szkole Podstawowej w Złotorii.

Na terenie PSSE w Toruniu przygotowano ekspozycje wizualne, a na stronie internetowej Stacji zamieszczono aktualne informacje i materiały informacyjno-edukacyjne, tj. opracowania, raporty i ulotki.

W roku szkolnym 2018/19 realizowano nowy program z zakresu profilaktyki stosowania „dopalaczy”- **„Dopalacze – trzecia strona zjawiska”**. W powiecie toruńskim realizowało program 10 szkół, wyedukowano 264 uczniów.

Profilaktyka chorób zakaźnych

Choroby zakaźne to bardzo duża grupa schorzeń wywoływanych przez wirusy, bakterie, grzyby lub pasożyty. W miarę rozprzestrzeniania się drobnoustrojów lub ich toksyn mogą być przenoszone na inne osoby. Choroby zakaźne przez wiele wieków stanowiły jedną

z głównych przyczyn zgonów. Jednak olbrzymi postęp wiedzy medycznej w ostatnich dziesięcioleciach, skuteczna farmakoterapia, a zwłaszcza upowszechnienie szczepień ochronnych pozwoliły na skuteczne zapobieganie i leczenie tego typu schorzeń. Szczepienia pozostają najbardziej opłacalną i najskuteczniejszą formą zapobiegania chorobom. Profilaktyka chorób zakaźnych w I półroczu 2019 roku realizowana była w następujących obszarach tematycznych:

Profilaktyka HIV / AIDS realizowana w ramach Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV. Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich. Odbiorcą programu jest ogół społeczeństwa.

Program profilaktyki HIV/AIDS realizowano w 2 szkołach w powiecie toruńskim. W roku szkolnym 2018/19 kontynuowano lokalny projekt realizowany we współpracy z Urzędem Miasta Torunia pn. „*Jak rozmawiać z dziećmi o AIDS?*”. Adresowany jest on do dzieci pięcio- i sześciolletnich. W minionym roku szkolnym w projekcie udział wzięła 1 szkoła podstawowa w powiecie toruńskim. Wyedukowano 22 dzieci.

Profilaktyka Wirusowego Zapalenia Wątroby typu C - w ramach działań edukacyjnych przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych dot. zapobiegania zakażeniom HCV. Na terenie PSSE w Toruniu działa punkt informacyjno – edukacyjny, w którym prowadzono rozmowy/konsultacje nt. profilaktyki zakażeń wirusem HCV z osobami zainteresowanymi. Przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej Stacji.

Promocja szczepień ochronnych - celem tej inicjatywy jest podkreślanie znaczenia tego rodzaju profilaktyki dla ochrony przed chorobami zakaźnymi, którym można zapobiegać poprzez stosowanie szczepień ochronnych. W czasie Europejskiego Tygodnia Szczepień prowadzono punkt informacyjno – edukacyjny dla osób zainteresowanych szczepieniami, przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej stacji. Ponadto pracownicy sekcji przeprowadzili szkolenia w Szkole Podstawowej w Górsku dla 7 grup dzieci (razem 120 uczniów). Prowadzący przedstawili podstawowe informacje związane z profilaktyką chorób zakaźnych ze szczególnym uwzględnieniem roli szczepień ochronnych.

„Tatuaż – moda a zdrowie” - celem interwencji jest zwiększenie świadomości oraz wiedzy na temat zagrożeń wynikających z wykonywania zabiegów zdobienia ciała (tatuaż, piercing) – możliwości zakażenia HBV, HCV, HIV. W roku szkolnym 2018/19 do realizacji interwencji przystąpiła 1 szkoła w powiecie toruńskim – wyedukowano ok. 60 uczniów. Materiały edukacyjne (broszury dla uczniów) zostały wydrukowane ze środków Miasta Toruń.

„Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami” to wojewódzki program edukacyjny dotyczący profilaktyki chorób odkleszczowych (kleszczowe zapalenie mózgu, borelioza), skierowany jest do dzieci młodszych oraz ich rodziców i opiekunów. W powiecie toruńskim program realizowany był w 12 placówkach, sprawozdania przesłano z 6, wyedukowano 430 dzieci.

Profilaktyka grypy - celem interwencji jest rozpowszechnienie informacji dotyczących profilaktyki grypy ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych - przeprowadzono zajęcia edukacyjne i dystrybucję materiałów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w placówkach zimowego wypoczynku, współpracowano z lokalnymi mediami, zamieszczono informacje nt. profilaktyki grypy na stronie internetowej PSSE w Toruniu, przygotowano ekspozycje wizualne na terenie stacji.

Inne działania

„Profilaktyka chorób pasożytniczych – wszawica, owsica, świerzbu” – wojewódzka interwencja nieprogramowa, skierowana do dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych oraz do ich rodziców i opiekunów. Jej celem jest ograniczenie występowania wszawicy, owsicy i świerzbu. W ubiegłorocznej edycji udział wzięły 3 placówki, wyedukowano 268 dzieci.

„Podstępne WZW” – nowy ogólnopolski program profilaktyki zakażeń HBV i HCV przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażeń wirusem HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych oraz kształtowanie postaw tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych. W pilotażowej edycji programu wzięło udział 20 uczniów z 1 szkoły z powiatu toruńskiego.

„Znamie! Znam je?” – nowy ogólnopolski program profilaktyki czerniaka skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem programu jest przekazanie wiedzy na temat czynników ryzyka zachorowania na czerniaka, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki oraz wartości samobadania skóry. W pilotażowej edycji programu wzięło udział 20 uczniów z 1 szkoły z powiatu toruńskiego.

„Różowa Wstażeczka” – program dotyczący profilaktyki nowotworów piersi, skierowany do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz do osób z ich środowiska. W bieżącym roku szkolnym program realizowany był w 1 placówce dla 50 uczniów.

„Uroczystości komunijne bez zatruc pokarmowych” – interwencja obejmuje działania informacyjne z zakresu profilaktyki zatruc pokarmowych skierowane głównie do rodziców i opiekunów dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii Św. Prośbę o rozpropagowanie zasad uniknięcia zatruc i zakażeń pokarmowych przekazano również do proboszczów parafii rzymskokatolickich.

Ponadto realizowano działania informacyjno-edukacyjne w zakresie:

- obchodów Światowego Dnia Zdrowia;
- higieny osobistej;
- bezpieczeństwa w czasie wakacji zimowych;

Wnioski

1. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obszarze promocji zdrowia podejmowała inicjatywy w oparciu o wytyczne i zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, założenia Narodowego Programu Zdrowia, propozycje Światowej Organizacji Zdrowia oraz wiodące problemy zdrowotne i potrzeby środowiska lokalnego. PSSE w Toruniu w I połowie 2019 roku kontynuowała realizację wszystkich interwencji programowych oraz nieprogramowych podjętych w latach ubiegłych.

2. Większość działań skierowano do ogółu społeczności lokalnej. Głównymi odbiorcami działań byli rodzice i opiekunowie dzieci, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, nauczyciele, pedagodzy szkolni, kobiety w wieku rozrodczym, pacjenci zakładów opieki zdrowotnej, pracownicy ochrony zdrowia.
3. Realizacja trzynastej edycji ogólnopolskiego programu pn. „*Trzymaj Formę!*” potwierdza zmianę zachowań w zakresie stylu życia - prawidłowego odżywiania oraz aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.
4. W I półroczu 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, szczególny nacisk położono na profilaktykę uzależnień, w tym profilaktykę palenia tytoniu i stosowania tzw. „dopalaczy”. Na podstawie opinii nauczycieli i rodziców działania podejmowane w ramach programów z zakresu profilaktyki tytoniowej ukształtowały prozdrowotne postawy wobec palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży - wzrosły umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni palą przy nich papierosy, młodzież potrafi zachować się asertywnie i odmówić w przypadku propozycji inicjacji palenia tytoniu.
5. Ocenę realizacji przedsięwzięć przeprowadzono w czasie 10 wizytacji w 6 placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu toruńskiego.